

QULAMRZA SƏBRİ TƏBRİZİ

SAHİLSİZ DƏNİZ

Bakı-2009

Q-82

Az

Tərtib edəni,
nəşrə hazırlayanı və redaktoru:

Vaqif Sultanlı
filologiya elmləri doktoru, professor

Qulamrza Səbri Təbrizi.
Sahilsiz dəniz, Bakı, Turan evi, 2009, 240 səh.

Böyük Britaniyanın Edinburq Universitetinin profesoru, Dünya Azərbaycanlıları Konqresinin fəxri sədri Qulamrza Səbri Təbrizinin oxuculara təqdim olunan bu kitabına müəllifin son illərdə yazdığı şeirləri toplanmışdır.

Q $\frac{4702060200}{113-2009}$ 10

© Qulamrza Səbri Təbrizi,
2009

ŞAIR QULAMRZA SƏBRİ TƏBRİZİYƏ AÇIQ MƏKTUB

Əziz qardaşım, sənın mənə göndərdiyin çapdan təzə çıxmış "Səssiz haray" kitabını aldım, sevindim. Neçə illərdən bəri kitablarınla qəlbimdə oyatdığın sevincə biri də əlavə oldu, bu da sənın adı çəkilən kitabınla səni sevə-sevə oxuyan oxucularına bəxş etdiyın səssiz harayın oldu.

Qardaşım Səbri, mən səni tanıyandan (düzünü deyim, bu tanışlığımızın tarixi, ili, günü yadımda deyil. Mənə elə gəlir ki, biz bu dünyaya bir anadan eyni gündə gəlmişik) mənım qəlbimdəki bir ocağı daha da alovlandırdın, o da Vətən həsrətidir. Əvvəllər bu ocaq xısnıxısnı yanırıdı, sən bu yanğıya birini də əlavə etdin, qoşalaşdı. Böyük Türk şairi Nazim Hikmət demişdir: «Sən yanmasan, mən yanmasam, o yanmasa, necə çıxar qaralıqlar aydınlığa». Sən yaxşı bilirsən, tarixdə azadlıq üçün, Vətən üçün, millət üçün yananlar, həyatını qurban verənlər az olmamışdır. Bu, bizim taleyimiz, tariximizdir.

Əzizim Səbri, yəqin yadımdadır biz ilk dəfə Bakıda Azərbaycan Yazıçılar Birliyində hörmətli Anarın iş otağında görüşdük. Sən o görüşdə Londondan, gəlişindən, məqsədindən danışarkən dedin: «Mən çoxdan idi Bakını, Azərbaycanın bu gözəl şəhərini görmək arzusunda idim. Şükürlər olsun ki, arzuma çatdım, həm Bakını, həm də doğma qardaşlarımı gördüm».

Sonra görüşün axırında ana dilində yazdığın bir neçə şerini də oxudun. Bu, sənın Bakı ilə ilk tanışlığın idi. Bu görüşdən sonra Bakı sənə Təbriz kimi doğma və əziz oldu, bu doğmalığ səni Avropanın soyuq dünyasından Bakıya gətirdi.

Şair dostum Səbri, sənınlə bu ilk görüşümüz mənə, əvvəl əsərlərindən tanıdığım cənublu şair qardaşlarımızdan

ikisini xatırlatdı. Onlardan biri böyük yazıçı Sadiq Hidayətdir. Bu dahi insan vətəndə gördüyü dözülməz həyat tərzini «Avara itlər» adlı əsərində ifşa və tənqid etdiyinə görə vətəndən getməyə məcbur olmuş, ömrünün axırına qədər vətən həsrəti ilə Parisdə ehtiyac içində yaşamışdır. Mən o böyük sənətkarın ölümünə həsr etdiyim şeirimdə yazmışdım:

Yazıq Sadiq Hidayət,
Halına yandığın millət
Vətəndə qədrini bilmədi,
Həyat üzünə gülmədi.
Başına bəla oldu
«Avara itlər» hekayətin.
Niyə bilmədin,
Avamı qandırmaq çətinidir, çətin!
Getdin qürbətə - bəlkə səni duyan ola,
Dərdini qanan ola.
Parisdə «qayğ» göstərdilər,
«Hörmət» də, «məhəbbət» də.
Ancaq bilmədim nədən
Yaşaya bilmədin qürbətdə...

İkinci şəxs əvvəllər Tehrandə, sonra ömrünün sonuna kimi Avropada yaşayan böyük şair, təbrizli Həmid Nitqi idi. Onunla əvvəl «Varlıq» jurnalında çap etdirdiyi şeir və ədəbi məqalələri ilə, sonra Bakıda dahi şairimiz Füzulinin 400 illik yubileyi zamanı tanış oldum. Yubileyə hələ bir neçə gün qalmış Bakıya dünyadan qonaqlar gəlirdi. Mən o zaman Yazıçılar Birliyində işləyirdim. Bir gün katibə qonaqlardan məni görmək istəyən bir nəfəri otağıma gətirdi. Ağsaçlı, gözü eynəkli, alçaq boylu nurani şəxs ilk baxışda məndə çox yaxşı təsir oyatdı. Bu, əslən təbrizli,

əvvəllər Tehrandə, indi Londonda yaşayan Azərbaycanın böyük oğlu şair-alim Həmid Nitqi idi. Qiyabi tanışlığımız Bakıda əyani olanda buna hər ikimiz sevindik. O mənə dedi: «Sizi şeirlərinizdən tanıyırdım, özünüzü görmək arzumu bu gün mənə qismət olduğu üçün çox xoşbəxtəm». Mən də onu Bakıda görməyimdən şad olduğumu söylədim.

Həmid Nitqi Füzuliyə həsr olunmuş bayramda böyük bir alim kimi dərin mənalı, gözəl bir çıxış etdi. Mən onu təyyarə meydanında Londona yola salanda əlimi əlində saxlayıb dedi: «Mən bu tezliklə Bakıdan və səndən ayrılmaq istəməzdim, indi bu ayrılıq zamanı bir xahişim var, istəyirəm gələn il Novruz bayramından sonra baharın güllü-çiçəkli günlərində Təbrizdə görüşək. Lilabaya, Yanar dağdakı çəmənliyə gedək, kürəyimizi Vətən torpağına söykəyib Vətən günəşinin mehriban şüaları altında canımızdan dumanlı Avropanın ruhumuzu donduran soyuqları çıxsın, bir neçə gün özümüz-özümüzlə qayıdaq». Qərarlaşdıq... ayrılanda hər ikimiz «Vətəndə - Təbrizdə görüşənə qədər» dedik.

Beləcə ayrıldım...
Şair qardaşım,
Məsləkdaşım Həmid Nitqidən.
İl ötdü, bahar gəldi,
Ancaq Həmid gəlmədi...
Bir gün ölüm xəbəri gəldi Təbrizə,
Bu xəbər dağ çəkdi sinəmizə...
Təbrizdə bir görüş yerimiz qaldı,
Bir də əli əsalı, gözü eynəkli
Bir şairin məzarı,
Bir də qəbri üstünə qoyulacaq heykəli...
Bir də o məzara səpiləcək
Ətirli lalə, yasəmən, nərgiz.

O günü mən görməsəm də,
Görəcək Vətənimiz Təbriz...

Qardaşım Qulamrza Səbri, xalqımızın Vətən həsrətli şair oğlunun bu vaxtsız ölümü sinəmizə bir dağ çəkdi, Vətəni görmək ümidim yenidən gələcək illərə qaldı... İndi sənə demək istəyirəm: Gəl gedək Təbrizə, Lilabanın, Yanar dağın çəmənliklərində hələ baharın gülləri, çiçəkləri solmamış günəşin şəfəqləri altında buxarlanan torpaqdan cənnət ətri gəlir. Gedək ruhumuz təzələnsin, Vətən torpağı, Vətən günəşi həsrətli illərin acısını, ağrısını canımızdan çıxartsın, uzun illərin ayrılığına son qoyaq.

Yadımdadır, deyərdin: «Şeir yazmaqda məqsədim heç də şair kimi tanınmaq olmayıb. Sadəcə qəlbimin ağrı və iztirablarını heç kimə izhar edə bilmədiyim hissələrimi şeirə köçürmək istəmişəm».

Əziz qardaşım, şairin ruhu və qələmi azad olmaq üçün onun başı üstündə azad Vətən göyləri, ayağı altında azad Vətən torpağı olmalıdır. İnsanın gücü də, qüdrəti də Vətən torpağındadır. Vətəndən uzaq düşən adam budağından qopmuş sarı yarpaq kimidir. Başsız küləklər onu qabağına qatıb hara istəsə apara bilər. «Mühacir nə qədər qürbət çörəyi yesə də, ancaq Vətən havası ilə yaşayır» - bunu da sən demisən, gözəl demisən. Mən ömrümün bu yorğun çağında, günəşimin üfüqdən aşacağı bu günlərdə Vətəni son dəfə bir də görmək ümidiylə yaşayıram. Sən yaxşı demisən: «Mən Vətəndən ayrıldım, amma Vətən məndən ayrılmadı». Bu ağrı bəşəri bir ağrıdır, ancaq bu ağrını yaşayanlar bilər. Sən bu ağrını yaşamısan, elə buna görə də sonuncu kitabının adını «Səssiz haray» qoymusan, gözəl addır. Zəmanə ilə üz-üzə duran, onun bütün dözülməz ağrı-acılarına sinə gərən bir şair qəlbinin harayıdır sənin bu kitabın.

«Səssiz haray» kitabını iki dəfə oxudum. Kitabda nəzərimi ilk cəlb edən şeirlərin ən böyüyü bir səhifədə qurtarır (hələ kitabda 4, 8, 10 misralı şeirlər də var). Dostum, səni düşündürən, yazmağa ilham verən, bəlkə daha çox kədərləndirən hadisəni öz oxucuna bu misralarda çatdırmaq istəmişən, buna da nail olmusan. Bu şeirlərdə deyilənlər sənin xalqına, Vətəninə demək istədiklərinin, fikirlərinin hələ hamısı deyil. Oxucuların səndən belə şeirləri çox gözləyir. Çünki sənin şeirlərin şair ürəyinin inikasıdır. Burada (şeirdə) fikrin yığcam, misralar aydın və təsirlidir.

Əziz qardaşım, mənim sənə göndərdiyim bu açıq məktubda məqsədim kitabındakı şeirlərini təhlil etmək deyil. İndi mən ömrümün elə günlərini yaşayıram ki, ömür günəşim artıq zirvədədir, nə vaxt o zirvədən aşağıya düşəcəyimi kimsə deyə bilməz. Qardaşım Səbri, sən yaxşı bilirsən ki, bu yaşda insan Vətəndən ayrı düşəndə, qürbətdə olanda tükənir səbri. Bir mərhəm, bir həmdəm istəyir qəlbinə ona açsın. Bir günəşli aləm istəyir əridə bilsin içində hopmuş hicran buzunu. Qürbət yaman olur - insan tək olanda, hisslər kövrək olanda. Hər sözdə, hər baxışda mənə axtarırsan. Nə etmək olar, başqadır insanın mayası, başqa bir aləmdir qürbət dünyası. Hərə bir kök üstə köklənib hamıdan mərhəmət, hörmət umma, bacarsan yaşa özün kimi inamla, ümidlə yaşa.

Qardaşım Səbri, nə yaxşı ki, həyatda gecələr var, yuxular var, yuxuda insan Vətənə dönə bilər. Ancaq bilirəm qürbətdə görülən yuxular bir gün həqiqət olacaq, qürbət xatirələr aləmində qalacaq. O zaman daha yuxu görməyəcəyik, Vətənə yuxularda dönəcəyik. O gün sən də, mən də əbədilik qalacağıq Vətəndə.

Əzizim, qardaşım, həmvətənim Qulamrza Səbri Təbrizi, nə qədər əlində qələm, qəlbində ilham var, yaz-yarat. Bunu bizdən qabaqkılar deyib: «Deyilən söz yadigardır».

Hörmətlə,
Balaş Azəroğlu
22 aprel 2009-cu il

ÖN SÖZ

Bu sözləri Azərbaycanın görkəmli şairi, qardaşım Balaş Azəroğlunun mənə ünvanlanmış açıq məktubunun təsirilə yazıram.

Hər kəsə bəllidir ki, dünyada insanın çox gizli, kimsə ilə bölüşə bilmədiyi dərdləri var. Elə dərdlər ki, istəsən də deyə bilməzsən, çünki o dərdlər sözlərə, kəlmələrə sığmaz.

Onlardan biri – insanı gəncliyində, hətta qocalığında yaxın, istəklə doğmalarından, torpağından, xatirələrindən uzaqlaşdırmaq və başqa ölkələrə sürgün etməkdir. Mən kiçik yaşlarımda eşidəndə ki, filan yazarı, yaxud siyasi xadimi filan şəhərə sürgün ediblər, ya vətənidən dıışıya salıblar, bu hadisənin əsl mənasını anlamırdım. Elə bilirdim ki, insan haraya sürgün olunsə, özünü birtəhər dolandıracaq və burada faciəvi bir şey yoxdur. Ancaq elə ki, qürbətın zəhərli şərbətini içdim, onda məsələnin mahiyyəti bütün çıpaqlığı ilə mənə aydın oldu. Anladım ki, elə dərdlər var ki, onu kimsə ilə bölüşmək olmaz. Hətta o dərdləri dağlara qalxaraq göylərə hayqırasən, yaxud başını quyuya salıb yerin dərinliklərinə bəyan edəsən, yenə də adama sakitlik gətirməz. Yalnız dərddin o zaman azalar ki, onu bölüşməyə sirdaşın ola, hiss edəsən ki, səni bir az da olsa, anlayan var.

Qardaşım Balaş Azəroğlunun açıq məktubunu oxuyandan sonra bu haləti özümdə hiss etdim ki, insanın dərddini söyləyə biləcəyi sirdaşı varmıış.

Gördüm ki, mənim içərimi illərlə yandıran dərdlərə fəqət yuxularda çarə edə bilmişəm. Qardaşım Balaş Azəroğlu da həmin yuxuları görüb, həmin həsrətlərlə yaşayıb.

İkinci dərd ki, heç kəsə demək olmaz, heç bir kəlməyə, sözə sığmaz, bu, bir ananın cavan oğlu, ya qızının

edam olunması və övladının ölüm xəbərini cəlladların gətirməsidir. Onda bilmirsən, sel kimi yaş tökən, ya qəzəbdən, nifrətdən göz yaşları quruyan analara təsəlli verəsən, yaxud ağzını yandıran dilinlə susub dayanasan. Bundan daha dəhşətli odur ki, şəhid cavanların güllə pulunu valideynlərindən istəyələr. Yəni, sənə deyələr ki, oğlunu öldürmüşük, güllənin pulunu verməlisən.

Adı İran olan ölkədə eşitdiyim, gördüyüm cinayətləri bir-bir yazmağa mənim ürəyim tab gətirmir. İllərlə bu cinayətləri eşidəndə gecələr yata bilməmişəm, yuxularım çəkilib. Ancaq etiraf edim ki, övlad itkisinə qədər mən şəhid ata-analarının ürək yanğısını bu dərinlikdə anlamırdım.

Tale elə gətirdi ki, qızım Leyla 1999-cu ildə, oğlum Camal da on il sonra – 2009-cu ildə dünyadan getdi. Mən övladlarımın ölümünü minlərlə ailələri vətəndən sürgün edən, ata-atanaları balalarından uzaq salan o cəlladların hesabına yazıram. Çünki uşaqlarım da mənimlə birlikdə qürbət oduna yanılar, mənim vətən həsrətimə qovrulublar. Eşidəndə ki, Səməd Behrəngi Arazda boğulub, Behruz Dehqani işgəncə altında dünyasını dəyişib, Qulamhüseyn Saedinin qüssədən ürəyi partlayıb və başqa yüzlərlə insan vəhşicəsinə öldürülüb, onlar narahat olurdular. Leyla, Camal, o biri uşaqlar, hətta həyat yoldaşım mənim yuxusuz gecələrimin, nalə və fəryadlarımın şahidi olublar.

Qardaşım Balaş Azəroğlu doğru deyir: «Şairin ruhu və qələmi azad olmaq üçün onun başı üstündə azad Vətən göyləri, ayağı altında azad Vətən torpağı olmalıdır. İnsanın gücü də, qüdrəti də Vətən torpağındadır. Vətəndən uzaq düşən adam budağından qopmuş sarı yarpaq kimidir». Nə yazıqlar ki, Vətəndə, anamın-atamın, dostlarımın, qohum-qrabamın, millətimin əhatəsində yaşamaq mənə nəsib

olmadı. Bir ömür qürbətın ağrıları içərisində qovruldu və indi də bu əzabın içərisindəyəm.

Dərdlərimdən qaçmaq üçün yalnız şeirə, yaradıcılığa pənah gətirdim. Qaranlıq gecələrdə mənim yar-yoldaşım bir kağız, bir də qələm oldu. Əvvəllər heç düşünməzdim ki, bir zaman şeir yazacağam və mənə şair kimi xitab edəcəklər. Amma içəri dərdlərim məni şair elədi – yalnız bir dildə – şeir dilində bir az dərdlərimi bəyan edə bildim.

Tarixin çərxi
şairlərin
haqq səsiyən fırlanır,
Şairlərin səsi batırılarda
tarix dayanır.
Silkələyir zamanı,
yıxır səltənətləri,
Bir şairin
haqq səsi.
Şairlərdir uçuran
dünya deyilən qəfəsi.

«Həsrət»dən başladım, sonra «Mənim iki dünyam», «Fikir dalğaları», «Həyat fəlsəfəsi», «Sönməz ocaq», «Qürbət harayı», «Xudafətin» və nəhayət «Səssiz haray» kitablarım nəşr olundu. Ancaq gözləmədim mənə kitab sərgisi düzənləsinlər, təqdimat mərasimi və başqa tədbirlər keçirsinlər. Heç kitablarım çıxanda başqalarına xəbər vermədim. Çünki bunlar mənim səssiz haraylarım idi. O haraylar ki, hər adam eşidə bilməz, duyub anlaya bilməz. Yalnız Balas Azəroğlu kimi Vətən həsrətilə yananlar anlaya bilər.

«Səssiz haray» kitabı mənim yaradıcılığımda yeni bir mərhələ idi. Bilirdim ki, mənim səsim diktator cəlladların

qorxusundan xalqın qulağına yetişməyəcək bu tezlikdə. Ancaq özümə vacib bildim ki, şeir surətində bu həqiqət toxumlarını, mübarizə fəlsəfəsini xalqımın içinə səpim. O ümidlə ki, səssiz haray bir gün güclü haraya, inqilabi və milli hərəkata çevriləcəkdir. Çünki inanıram ki, tarix bir canlı hərəkətdir, dərldə, qanla, insanların zəhmətilə rişə tutar, böyüyər. Və bir zaman o qədər güclü olar ki, bu selin qabağını tutmaq olmaz, sahillər də saxlaya bilməz. Hələ neçə illər qabaq yazmışdım:

Dalğalar
coşqun fikirlər kimi
kükreyir,
Ordu kimi, qoşun kimi
gəlir düşmən üstünə.
Dalğalar diri, canlı,
sahil ölü, hərəkətsiz.
Dalğalar haylı-haraylı,
sahil səssiz.
Sahil dalğaları istəmir,
Necə ki, duran tarix
İstəmir görən gözləri,
düşünən beyinləri.

Bu fikirlər mənim «Sahilsiz dəniz» kitabımın yaranmasına səbəb oldu. Artıq gördüm ki, milli hərəkət, milli inqilab ayaq tutub. Bu hərəkət cılız, qaniçən, riyakar hakimiyyəti, molla rejimini qorxuya salıb. Görürəm ki, milli hərəkətin dalğaları qabağında sahillər yığılır, suya qarışır, məhv olurlar. Və bu halətə Azərbaycan gəncliyi cəşn tutur və açılan səhərdən, doğulan inqilab öv-ladlarından xəbər verirlər.

Qulamrza Səbri Təbrizi
8 may 2009

BİR GÜN

Bir gün qonaq gəldi evimizə,
Qızlardan birini
          süd bacıma bənzətdim.
Oğlanlardan biri isə
Qardaşım İsmayıl idi elə bil.
Həm sevindim,
          həm qüssələndim.
İkisini də qucaqladım.
İtirdiklərimi tapdım elə bil.

03.11.2008, Bakı

ZİYALİ İŞİĞİ

Lütfizadə gəldi Bakıya,
Doğma Vətəninə.
Onu qarşılayanlar
Yüzlərlə, minlərləydi.
Bir həyəcan yayıldı şəhərə.
Onda öz-özümə dedim:
«Nə gözəldir ziyalı olmaq,
Öz ziyanı millətində yaymaq».
Millətimiz azad olsaydı,
Nə qədər
    belə ziyalılar yetirərdi.

15.11.2008, Bakı

MƏSUM NƏSİLLƏR

Heç bir həkim,
heç bir dərman –
Çıxara bilməyəcək bu təəssüratı,
Bu məsum uşaqların beyinlərindən.
Ya evlənməyəsən,
Ya uşağı beşikdə boğasan.
İştirak etməyəsən
bu cinayətdə.

15.11.2008, Bakı

SƏHƏR AÇILIR

Səhər açılır,
Gecələrin qaranlığı
                    çəkilir gözlərimdən.
Bunu görəndə sanki
Mən doğuluram yenidən.
Gecə ilə gündüz arasında –
Biz ləzhələr var ki,
Onlarda sirlər yatır.
Görmüşəm bu ləzhələri
Londonda, Bakıda, Edinburqda.
İnsanlar görür bu ləzhələri,
Amma heç kəs kəşf etmir
                    onları özündə.
Mən uzaqlaşırım bu ləzhələrdən.
Amma onlar əbədi yaşayır təbiətdə,
Bir də insan həyatında.

16.11.2008, Bakı

SEVGİ AXAN GÖZLƏR

Xatırımdıdır səni –
Görəndə ay işığında.
Ay işığı çıraq kimi
İşıq salmışdı
    həyətinizin hər guşəsinə.
Titrəyirdi ürəyim,
Şikardan qorxan quş kimi.
– Yatıbımı atan, anan? - sordum.
– Onlar qalmaz bu zamana,
    qorxma, - dedin.
– Məgər qorxmursan,
    görərlər bizi?
– Sevgisi olan gərək,
Düşünməyə bu fikirləri, - söylədin.
İllər keçsə də,
Unuda bilmirəm –
Ay işığının yaratdığı
O ilahi mənzərəni.
Sənin sevgi axan gözlərini.

16.11.2008, Bakı

TƏBRİZİ TƏRK EDƏNDƏ

Təbrizi tərک edirdim
Səhər tezdən, avtobus dolmuşdu.
Vaxt yox idi görüşməyə
bir anlıq.
Gördüm bir kişi əlində
gətirib bir boxça:
«Xanım verib bunları
yetirəm sizə».
Utandım açam boxçanı
dostların önündə,
Mindik avtobusa,
düşdük yola.
Təbrizdən çıxanda
açdım boxçanı
Gördüm doludu çiçəklərlə,
əl işlərilə,
Bir məktub da qoyulub,
«Mən gələ bilmədim,
yolladım qızıl gülləri sənə».
Hələ də xatirimdədir o anlar
Təbrizi tərک edəndə.

16.11.2008, Bakı

ƏBƏDİ SUAL

Bacımın on beş yaşı vardı
                            ərə gedəndə,
İstəmirdi məktəbi tərk edib ərə getsin.
Xatirimdədir –
Məcbur etdilər
İstəmədiyi evliliyə.
Toy oldu, zaman keçdi,
Ana, sonra da nənə oldu.
Amma oxumaq arzusu
                            çıxmadı ürəyindən.
«Niyə qoymadıız,
Təhsilimi davam etdirəm.
İndi özümü acız
                            hiss edirəm».
Həmişə qaldı bu sual
Gözəl bacımın başında.

16.11.2008, Bakı

İNSAN SEVGİSİ

Sorurlar məndən –
Nə üçün qaldırırsan,
                  insanı göylərə?
Bu qədər qiymət
                  verirsən ona?
Məgər Qərbdə Buşlar,
Şərqdə qan tökən diktatorlar.
İnsan deyillərmi?
– Xeyr, xeyr insan deyil onlar.
Çünki qan tökən, insan olmaz.
İnsan qanı tökənlər,
İnsanı dustaq edənlər.
Anaları ağlar,
                  balaları yetim qoyanlar.
Hər şeyi pulda görənlər,
Zülm edənlər
Düşüblər insan məqamından
                  şeytan məqamına.
Yenə də təkrar edirəm,
Tanrı insandan qiymətli
Heç nə yaratmayıb yer üzündə.
Əgər varsa bu dünyada
                  ilahi sevgi,
O da yalnız insanlardadı.

16.11.2008, Bakı

DOLU SEVDA

Mən qaçıram,
Yalançı sevdalardan.
Qadın sevgisi,
    pul sevgisi,
        məqam sevgisi
Boş duyğulardır,
Amma sevgi ailəyə,
Anaya, uşaqlara
Nəhayət millətə, Vətənə.
Doğru, dolu sevdadır.

16.11.2008, Bakı

TƏƏSSÜFLƏR

Təəssüf edirəm –
Deməliyəm bu həqiqəti.
Dünya günbəgün,
    ilbəl cılızlaşır,
Alçalır nəzərimdə.
İnsanlıq yaddan çıxır,
Pul, sərvət tutur onun yerini,
Adamların gözləri aç olur.
Ürəkləri yığışır –
Bir ovuc ət olur.
Unudulur sahilsiz dənizlər.
Uca dağlar, göydə uçan quşlar.
Uşaqların təbəssümü
Dünya cılızlığa doğru gedir,
Təəssüflər...

16.11.2008, Bakı

ARZU EDİRƏM

Amerikada –
Qara dərili Obamanın
Prezident olmasına
    çox sevindim.
Çünki milyonlarla
Səssiz insanların səsidir.
Əsrlərdən qalmış
    arzuların mənasıdır.
Qaranlıq dünyanın
    doğan günəşidir.
Bu da azadlığın,
    hürriyyətin meyvəsidir.
Arzu edirəm bu meyvədən
Güney Azərbaycanıma.

5.11.2008, Bakı

DÜŞKÜNLÜK

– Sərvətin, pulun nə zərəri var,
Sorurlar tələbələrə məndən?
Nə üçün tənqid edirsiniz,
Pulu, sərvəti sevənləri?
– Yox belə deyil, -
Mən cavab verirəm.
Pul, sərvət lazımdı –
Hər millətə hava kimi, su kimi
Pulsuz, sərvətsiz
Rifah gəlməz cəmiyyətə.
Mən tənqid edirəm –
o pulu, sərvəti ki,
Yığışsın fərdlərin əlində.
Onlar cənnət yaratsınlar,
Xalqı yandıran, yaxan
Kasıblığın üstündə.

16.11.2008, Bakı

BİR TANIŞIM VARDI

Bir inşaatçı tanışım vardı
Gəlirdi ofsimə hərdən,
Söyləyirdi fikirlərin bu surətdə:
– Əgər olsaydım diaspor başçısı,
Yaradardım dünyanın hər yerində
«Azərbaycan evi».
Eşitdim bu sözləri dəfələrlə.
O bir gün seçildi təşkilata,
Rəhbər oldu –
Bir ölkənin təmsilçiliyinə,
Söz verdi ki, maaş versin
                    çalışan gənclərə
Verdi bir ay iki nəfərin maaşını.
İkinci ay gəldi
Əllərin ovuşdura-ovuşdura:
– Vallah verə bilmirəm
                    pulu daha.
Çünki zəbt ediblər
Təzə tikilmiş binalarımı.
Mənsə: – Afərin dedim,
Bu tanışımın «vətən sevgisinə».

16.11.2008, Bakı

MƏN FƏXR EDİRƏM

Mən fəxr edirəm –
Azərbaycan anaları ilə.
Bir qadın söyləyirdi:
– Öyrənmişəm təcrübəni anamdan.
Atam cavanlıqda
                  atmışdı anamı.
Ancaq anam bizi qoyub getmədi,
                  başqa bir kişiylə.
Çünki anam anlayırdı,
Nə qədər ruhi boşluq yaradar
                  bu əməli uşaqlarda.
Mən fəxr edirəm,
Vəfalı, mehriban
Azərbaycan analarıyla.

16.11.2008, Bakı

BƏZİ EVLƏRDƏ

Bəzi evlərdə qız doğulanda,
Qəm-qüssə tutar ailəni.
Təəssüf edirəm bu halətə,
Əksinə, sevinirəm –
Qız uşağının doğulmasına.
Qızlar nur gətirir,
                  məhəbbət gətirir, ailəyə.
Yalnız bəzilərinin
                  acı xatirəsi,
Keçibdir özlərindən uşaqlarına.
Qərbdə mən bu haləti görmədim.
Ancaq Şərq qızları
Ən gözəl qızlardı dünyada.

17.11.2008, Bakı

TANIYIRAM

Taniyiram bir neçə tələbəni –
Birisi əla oxuyubdu
Bütün təhsil dövrəsində.
Olubdu baş həkim
Prokuror atasının gücü ilə.
Yenə də tanıyiram birini
Həmin sinifdə.
Əla oxuyub
Təhsil dövrəsində.
Amma hələ də işsizdir
Bu əlaçı qız
Alim atasının
pulsuzluğuna görə.

17.11.2008, Bakı

SANKİ TANIMIRLAR

İnanmazdım insan
Bu qədər dəyişə bilər.
Vətənimiz azad olandan sonra
Gəldim Azərbaycana.
Tanış oldum alimlərlə,
Öpdülər məni,
Qonaq etdilər sevə-sevə.
Məlumat aldılar,
Övaladlarının Qərbdə
                                    təhsil alması üçün
Kömək aldılar,
Onların hansı universitetə
                                    getməsi üçün.
İllər keçdi
Yenə gəldim Vətənə.
Təəccüb elədim bəzilərinin
Xarakterlərinin dəyişməsinə.
Pul və məqam içində
Özlərini itirməsinə
Sanki tanımirlər adamı əzəldən.

17.11.2008, Bakı

NƏ ÜÇÜN

Nə üçün Təbrizdə deyil,
Britaniyada yetişdim bu məqama?
Axı, mən istedadda
Yüksək deyiləm
Başqa həmvətənlərimdən.
Vardı sinfimizdə
Qibtə edilməli gənclər.
Amma gördüm onları
Təbrizdə, bazarın güşəsində.
Yük daşıyırlar, hammallıq edirlər.
Hətta unudublar məni,
Təbrizdən çıxandan sonra.
Mənim istedadıma
şərait yarandı qürbətdə,
Sinfimizin əlaçısı isə
Otuz beş yaşında
dünyasını dəyişdi
yoxsulluqdan.

15.11.2008, Bakı

YARALI GÖYƏRÇİN

Pişiyn yaraladıği göyərçin
    büzüşüb qar içində.
Qan axır sinəsinə,
Ağappaq qarı
Qırmızı rəngə boyayır qanı ilə.
Götürdük, gətirdik evə bu zavallını.
Uşaqlarım dolanırlar pərvanə kimi
Bu yaralı quşun dövrəsinə.
Biri yemək gətirir,
Biri yarasına pambıq qoyur.
Çox çəkmədi quş dirildi qayıtdı özünə,
Dostlaşdı uşaqlarla.

25.10.1990, Edinburq

BİR ANANIN XATİRƏSİ

Səhər açılmadan,
günəş üz göstərmədən
Bulağa getmək həvəsi qaldırırdı məni,
Başqa qızları, qonşuları görmək həvəsi
Qaldırırdı ruhumu göylərə.
Təzə, xoş xəbərləri
Eşitməyə can atırdım.
Yol üstündə oğlanların düzülməsi,
Gəlinlərin qayınanalardan
dad çəkməsi,
İndi də yadımdadı.
Kaş dönə biləydim o günlərə bir də,
Görəydim atamı yol üstə.
Atam yenə söyləyəydi:
– Qızım gözlə yıxılmayasan
yolda kuzə belində.

10.01.08, Bakı

UTANIRAM, TƏBRİZİM

Utanıram, Təbrizim səndən,
Söz vermişdim –
Azad edəcəyəm səni.
Söz vermişdim sənə
neçə illər qabaq.
Söz vermişdim –
Görəcəyəm övladlarımızın
Azad yaşamasını.
Utanıram Təbrizim səndən,
Söz vermişdim
Azad edəcəyəm səni.
Azad edə bildimmi?

01.11.2008,

Bakı

GECƏ-GÜNDÜZ RUHUMDASAN

Təbrizim, unuda bilmirəm səni!
Gecə-gündüz ruhumdasan.
Yata bilmirəm gecələr sənsiz!
Uzaq düşsəm də illərlə səndən,
Yenə də yaşadıram
Ürəyimdə hər an səni,
Sən günəşimsən,
Ruhum, həyatımsan
Getmirsən gözlərimdən heç zaman,
Səni dünyanın
Gözəl yerlərində görürəm,
Heç bir şəhəri görmədim
sən gözəllikdə.

01.11.1993, Edinburq

SEVİRƏM SƏNİ, TƏBRİZ

Sənin havan, suyun,
Ağacların, meyvələrin,
Gözəl qızların
İşıq verir mənə
qürbətənin qaranlığında.
Ruh verir yorğun canıma.
Sevirəm səni, Təbriz,
Sevirəm səni, Təbriz
Ruh vermişən mənə həyatımda.

21.03.1989, Edinburq

AY İŞIĞINDA

Ay işığında gözlərin parıldaır,
İşıqlandırır mənim
Təbriz xatirələrimi!
Nə qədər şirindi
    Vətən meyvəsi,
Tapmadım bu dadı heç yerdə.
Ay işığında,
    həyatımızdə tutdum səni,
Anam görəndə bizi pənəcərədən,
Utandım amma
Unutdum hər şeyi!

01.11.2008, Bakı

AYRILIQLAR

Həmişə ayrılıq yaşayıb mənimlə
Ana ayrılığı,
Vətən ayrılığı,
Sevgi ayrılığı da bunların üstünə.
Anamı çox sevdim,
ayrıldı məndən,
Vətəni çox sevdim,
ayrıldı məndən.
Çox sevdim sevgilimi,
ayrıldı məndən.
Sanki həyat yalnız ayrılıqmış,
Tale ayrılıq yazıbmiş
alınma əzəldən.

20.08.2007, London

BİR GÜLÜ BƏSLƏDİM

Bir gülü bəslədim
yeddi sənə,
Qorudum onu soyuqdan, istidən.
Vaxtında suyun verdim,
Böyüdü bu gül ağacı.
Təzə ləzzət alırdım
ona baxmaqdan.
Amma aldılar namərdlər
Bu gül ağacını məndən.

20.08.2007, London

SÖYÜD AĞACI

Pəncərəmin önündə bir söyüd ağacı
Çəkilməmişdi göyün üzünə.
Tökülürdü gözəllik, cavanlıq,
Sallanan şaxələrindən.
Sağına, soluna qolların açmışdı,
Sanki bəğrına basırdı
bütün məhəlləmizi.
Qürur yağırdı bu söyüd ağacından,
Kölgə olmuşdu yayın istisində.
Bir yay günü səhər vaxtı –
Pəncərədən baxdım
inanmadım gözlərimə.
Kəsilməmişdi, çapılmışdı,
ayrılmışdı sağ şaxəsi.
Qüssələndim, kövrəldim bu halətdən
Xatırlatdı Vətənimin parçalanmasını
Söyüd ağacı.

20.08.2008, Bakı

KÜSMÜŞ RUH

Məhəbbət alınır, satılır pulla,
Ailə qurmaq örtür hər fırlıdağı.
İnanmıram bu eşqə, məhəbbətə
Məqsədyönlüdü hər ikisi burda.
Paxıllığa, qısqanclığa
    eşq adı qoyublar,
Ehtiras, şəhvət hakimdi ağıla.
At getsin boş duyğuları –
Qoy azad olsun bəndədən
    küsmüş ruhum.
Sabit eşqi bu həyatda axtarma.

16.08.2008, Bakı

YENİDƏN DOĞULAM

Həyatda bir anlar var,
Dəyər bir ömrə.
Adam öz-özlüyündə oturub
Seyr edir keçmişini, gələcəyini,
Tamam həyatını.
Bir günün çıxıb batmasında
Görür və arzu edirəm ki,
Təzədən gün kimi çıxam,
gün kimi batam
Həyata yenidən doğulam.

02.08.2008, Şamaxı

BİR PİŞİK

Bir pişik üç balası ilə –
Küçədə, pəncərə qabağındadır.
Ana zilləyib gözlərini yuxarıya,
Baxır, baxır başını əymədən.
Maraqlı oldum bu halətə
Anladım ki, yemək gözləyir
Qurtarsın üç balasın aclıqdan,
Ölümdən.

15.08.2008, Bakı

QALX, TƏBRİZİM

Qara daş, qayalar alıb
dalğaların qabağını,
Aman vermir milli dalğalara
Güneyimdə.
Gecəsi, gündüzü yoxdu
bu dalğaların,
Çırpır özünü –
Ölmüş, donmuş sahil qayalarına.
Bilir ki, sındıracaq gec-tez
Bu donmuş,ölmüş qayaları.
Qalx Azərbaycanım,
Qalx Təbrizim, gözləyir tarix,
Gözləyir –
Əsir düşmüş övladların səni.

05.07.2008, London

VARLIĞIN QIYMƏTİ

İnsanın qiyməti –
Yalnız yaradıcılıqdadır.
Başqalarının fikirlərini
təkrar etmək boşdu.
Atalar deyiblər:
«Min söz bir əməl olmaz».
Çünki əməl –
Məsuliyyət tələb edər insanda.
Amma sözdə məsuliyyət yox,
əməl yox.
Buna görə Şərqdə söz danışılar,
Amma Qərbdə əməl edərlər.
Şərqdə sözlə əməlin ayrılığı var,
Qərbdə sözlə əməl bərabər tutular.
Mən öyrəndim bu fəlsəfəni
Qırx illik həyatımda.

30.05.1995, Edinburq

TARIXİN DƏRSİ

Tarix, din, ideoloji –
Boş, mənasız sözlərdi.
Əgər insan həyatına
sülh,
rifah gətirməsə.
Bütün müharibələr göyərirlər
boş sözlərdən.
Atalar sözü var
Həm Qərbdə, həm Şərqdə.
«Bal arıları –
Vaxt tapmaz davaya bir-birilə»,
Yalnız boş beyinlər
Çevrilər şeytan yuvasına.

30.05.1995, Edinburq

GƏNCLƏRƏ

Həyatı ciddi tutun əlinizdə,
Öyrənin həqiqəti və inanın ona.
İnanmadığınız sözlərdən vaz keçin.
Əməldə anlayın insanları.
Atalar demişkən:
«Halva-halva deməklə,
ağız şirin olmaz».

01.11.2008, Bakı

İNSAN DƏYİŞMƏYİB

İnsan dəyişməyib yaradıcılığında
Əsrlər boyu
İnsan-
İnsan olub və insan da qalacaq.
Yalnız dəyişib,
vəsait və şərait.

01.11.2008, Bakı

DOĞMALIQ

Pəncərədən baxıram –
Küçəməzdən gəlib-keçənə.
Qadın, kişi, uşaq, böyük –
Danışıq səsləri həyat verir ruhuma,
Hətta quşların, sərçələrin
Musiqi kimi səsləri –
Xatırladır Təbrizimin
Küçələrini Bakıda.
Yalnız Vətənimdə tapıram
Bu doğmalığı mən.

01.11.2008, Bakı

HƏR GÜN

Hər gün bölüşür ailəm,
Fikirlərini mənimlə.
Baxmayaraq ki, uzaqdayam,
Dünyanın harasında olsam
Eşidirəm oğlum Camalın,
Qızlarım Sarayla Minanın səsini.
Bir kəlmə öz dilimdə
«Necəsən ata» deməsi
Verir dünyaları mənə.
Hiss edirəm varam, yaşayıram
Bu dünyada mən.

01.11.2008, Bakı

PƏNCƏRƏDƏN BAXIRAM

Pəncərədən baxıram
Quşlara, sərçələrə.
Xatırlayıram Təbrizimdə
Divar başında quş yuvalarını.
Uşaqkən maraqlıydım quşlara
Onların səsləri
Musiqi kimi gəlirdi mənə.
Quşların balalarına məhəbbəti,
Həyatın, varlığın təzahürü idi mənə.
İndi düşünürəm
Niyə sevmişəm quşları?
Çünki həyatı görmək olar,
Bir quşun balasına dən verməsində.

10.03.2008, Bakı

ƏHMƏD OBALI QARDAŞIMA

Ananın ölüm xəbəri
Təzələdi dərdlərimi,
Ana,
    vətən,
        bacı-qardaş həsrətini.
Bilirəm əzizlərin ölüm xəbəri,
Çox çətin olar qürbətdə!
Yandırar-yaxar ürəyi,
London, Vaşinqton dar gələr adama.
Ruh çıxmaq istər
    bədəndən havasızlıqdan.
Adamda nifrət yaradar
Bizi qürbətə salanlara.

09.05.2008, London

ANLAŞILMAZ QADAĞA

Bu gün –
Təcili çağrıldım ofisə.
Dərsimi buraxıb getdim
    ofisə nigaran.
Dünya Azərbaycanlıları
Əlaqələndirmə Şurasının
Təşkilat məsulu
Xəbər verdi:
– Qadağa qoyulub,
Bizim həmrəylik günümüzə
Filarmoniyada.
Bilirdim dövlət qadağa qoymaz
Belə mühüm bir tədbirə.
Amma çox təəccüb etdim,
Şaşırdım ki, eşidəndə
Bir nazir belə mühüm
    tədbirə qadağa qoyub.
Hələ də təəccüb edirəm
    bu əhvalata.
Cavab tapa bilmirəm
Bu məsuliyyətsiz işə.

15.12.2006, Bakı

SƏMİMİYYƏT

Böyüklük budur ki,
Əsəbi olanda saxlaya biləsən özünü.
Qoyasan başaqlarının yerinə özünü
Görəsən hərtərəfli məsələni.
Böyükdə xudxahlıq olmaz,
Başqalarına rahatlıq verəsən gərək.
Ruhi azadlığını başqalarının
Hörmətində görəsən.
Başqaları sənə aynadı,
Məhəbbət edərsən, məhəbbət alarsan.
Nifrət etsən, nifrət görərsən.
Ətrafdakı adamlara
    məhəbbət etməkdə
Ruhi rahatlıq tapasan.

11.11.2006, London

ZALIMLARI MƏZLUMLAR YARADIR

Zalımları məzlumlar yaradır –
Əgər xalq
    öz hüququnu qoruyarsa,
Zalım baş qaldıra bilməz.
Hakim olmaz başqa insanlara,
Məzlum zalımı yaradır inan.
Yalnız demokratiya
    məlhəmdi bu zülmə.

11.11.2006, London

ÖZÜMÜ TANIMIRAM

Hamı məni tanıyır,
Amma mən hələ özümü tanımıram.
Çünki özünü dərk etmək çox çətindi.
Həmişə istəmişəm nəzarət edəm
öz əməllərimə.
Və tarazlıq saxlayam
Haqla nahaqq arasında.
Hər kəs tanınmalıdır özünü
Yalnız əməldə.

27.11.2006, Brüssel

İCTİMAİ-FƏRD

Bir bağım vardı,
Hər ağacdən vardı orda.
Bir ağaca diqqət etdim.
Buraxdım o birilərini başına
Diqqət etdim gecə-gündüz
    bu sevdiyimə
Nəhayət, bütün ağaclar,
Qurudular birdən
Anladım ki, ictimaini
Qurban etmək olmaz bir fərdə.

16.11.2007, Bakı

DÜNYADA QAN TÖKÜLMƏSİN

Dünyada qan tökülməsin,
Çünki dünya elə insan deməkdi,
Və tökülən qan insan qanıdı.

12.09.2008, Brüssel

VƏTƏN NAMİNƏ

Həqiqi vətənpərvərlik,
Məktəblərdən başlamalıdır.
Bu həqiqəti İngilərdə
Amerikada, Yaponiyada görmüşəm.
Azərbaycanda təhsil sistemində
Məktəblərdə, universitetlərdə
Rüşvət ayaq tutub yeriir.
Bu vəziyyət vətənpərvərliyi,
dövlətə hörməti sustaldar.
Vətən naminə gərək təhsil
ciddi tutula.

13.11.2006, Bakı

UCUZ TƏBLİĞAT

Eşitdim ki,
Güney Azərbaycan musiqiçilərinin
Filarmoniyada tədbirləri var.
Mən də getdim,
Ancaq gördüm İran mollaları
Doluşubdu salona.
Anladım ki, bu tədbir
İranı təbliğ etmək üçündü.

13.11.2006, Bakı

QADINLAR KIŞİLƏRDƏN GÜCLÜDÜRLƏR

Qadınlar kişilərdən güclüdürlər
Əslində hər kişini qadın idarə edir.
Az yeyir, çox yedirdir,
Dərd çəkir, dərd alır qadınlar
Buna görə də güclüdü qadınlar.

13.11.2006, Bakı

GÜNƏŞ PARLAYIR

Günəş parlayır qızıl kimi,
Silir qaranlıqları yer üzündən.
Bakının,
    Şamaxının,
        Xaçmazın
Küləyi, havası
    ruh verir canıma.
Bu günəşli havanı tapmadım,
Qırx il yaşadığım Britaniyada.

12.11.2006, Bakı

AĞIR YÜK

Çox deyiblər, yazıblar
bu fani dünyadan,
Mollalar nəyə çəkiblər,
minbərlər üstündə.
Təəccüb edirəm
yənə də alimi,
mollası,
Ciblərin doldururlar dayanmadan.
Bilmirəm, hara aparacaqlar
bu ağır yükü.

12.11.2006, Bakı

SƏRVƏT

Pul barədə düşünmək boğur məni,
Ruhum sıxılır,
Gizildəyir içimdə.
Atam, anam namaz üstə dua ediblər,
«Allah, namərdə möhtac etmə,
Namərdin qapısına aparma məni».
Hər gün eşidirdim
    bu duaları onlardan,
O zaman –
Dərindən anlamırdım,
İndi anlayıram
    bu sözlərin mənasını.

12.11.2006, Bakı

ƏBƏDİ EŞQ

Açdım ürəyimi hər kəsə,
Sevdim insanları hər yerdə.
Yemədim yedirdim,
Xərclətmədim, xərclədim
vətəndaşlarıma,
Başqalarına
Vaxtımı verdim, elmimi verdim
Vətən yolunda hər şeyimi verdim,
Uzaq düşdüm anamdan,
ailəmdən
Çalışdım vətən dərdini
Anladam xalqıma.
Narazı deyiləm taleyimdən.
Yenə də qayıtsam bu dünyaya
Gedərəm bu müqəddəs yolla.
Çünki təmənnam yoxdu
bir kimsədən,
Yalnız istəmişəm yaşadam
Əbədi eşqi ruhumda.

02.10.1989, London

AİLƏ MÜQƏDDƏSDİR

Hər kəsi evə, ailəyə buraxmayın,
Ailə müqəddəsdir, Kəbə kimidir.
Qoruyun onu göz bəbəyi kimi,
Bəd nəzər yıxa bilər bu Kəbəni.

12.01.1995, Edinburq

PİS -YAXŞI

Məndən sordular tələbələrım:

– Pis nədir, yaxşı nədir, müəllim?

– Pis yalnız özünü düşünməkdı,

Yaxşı isə

başqalarını nəzərə almaqdı.

Belə cavab verdim.

11.11.2006, Bakı

HƏSRƏT

Təbrizdə axır çərşənbə görməliidi,
Kücəni, bazarı bürüyür
Uşaqların sevincləri.
Bazarlar çilçiraqla bəzənir,
Çərşənbə yemişləri teştlərdə qalanır.
Kişmiş, cevizi, fındığı
Yan-yana qoyurlar
paxlavayla, halvayla.
Xatırlaram təzə başmaq geyməyimi,
Bir kasıb uşağın həsrətlə
Mənə baxmağını.
Yadımdadı, utandım özümdən,
Bu uşağın həsrətlə mənə baxmağına.

11.11.2006, Bakı

TƏRBİZDƏKİ GÜNLƏRİM

Tərbizdəki günlərim –
Çıxmır xatirimdən.
Qürbətdə istilik verir ruhuma,
Nicat sahili olur tufanlı günlərimə.
Baharda həyatımızın çiçəkləri,
Ağacların şirin meyvələri,
Tut ağacının başını əyməsi,
Qışda hər tərəfin qar ilə örtülməsi,
Ağacların qar çiçəklərilə bəzənməsi,
Atamın evin damını kürəməsi,
Dam qarının həyatımızda
təyalanması,
Yaradır Təbriz xatirələrini
İstilik gətirir ruhuma.

10.11.2007, Stokholm

TƏKLİK

Evdə tək idim, qorxurdum təklikdən,
Yadıma düşürdü qürbətdəki
tənha günlərim.

Allah göstərməsin bu hissləri bir kəsə,
Təklük hücum gətirəndə qürbətdə
Neçə şey nicat sahili olurdu mənə.
Uşaqılıq günlərimin xatirələri
Anamın, atamın,
qardaş-bacılarımlın üzləri,
Məktəb günlərimin xatirələri,
Nəhayət, milli musiqilərimiz,
Qurtarırdı məni təklük əlindən.

10.11.2006, Bakı

RAZI DEYİLƏM

İki dünyanı yaşadıram özümdə,
Bu halətdən razı deyiləm mən.
Gördüyüm ölkələri, insanları,
Yaratmışam ruhumda,
Təəssüf ki, bunlar razı salmır məni.

10.11.2006, Bakı

ÇÜRÜMÜŞ HÖKUMƏT

İranda çürümüş islam hökuməti

Ələk-vələk edir tarixi

Tapa keçmişdən –

Ölmüş, quylanmış

yalanları,

yanlışları.

Ta dayaq verə –

Bu yıxılan çürümüş rejimə

Amma bir tapdığı –

O birini təsdiq etmir,

Bu gün dediyi sabah yalan çıxır,

İnanmayın –

Üzdə müsəlman olan

bu oyunbazlara.

Çünki məqsədləri puldu, sərvətdi,

Böyük qüdrətlərə xidmətdi.

24.12.2008, Bakı

BÖYÜK İNSANLAR YAŞADIR MƏNİ

Yalnız böyük insanlar yaşadır məni,
Ruhum qidalanır onların fikrilə.
Təskinlik tapıram
onların sözlərilə,
Çünkü onlarda Allah ruhu mövcuddu.

10.11.2006, Bakı

İLLƏRLƏ ARADIM

İllərlə aradım,
    tapmadım qəlb sirdaşı,
İllərlə aradım,
    tapmadım yol yoldaşı
İllər aradım,
    tapmadım Nəimiləri,
Nəsimiləri, Rumiləri, Bleykləri,
Doymuşam cılız insanlardan,
Yalnız tapmışam həqiqəti öz içimdə.

11.11.2006, Bakı

ANAMA

Ana, bu payız
başqa payızlara bənzəmir,
Payız ağacalarının yarpaqlarının
rəngi də başqadır.
İndi məni sənsiz həyat çox
düşündürür,
Nə var düşüncəmin arxasında,
bilmirəm.
Bu payız Təbrizin payızını
gətirir xatirimə.
Ana, hər an gözümlün önündədi
payızlı günlərim,
Hiss edirəm ürəyimdə sənin
məhəbbətini,
Bu payız başqa payızdı, ana!
Vətənin payızı –
Qürbətənin baharından istidi.

30.10.2006, Bakı

CANLI KÖRPÜ

Dəvət olmuşdum bir toya,
Gəlin Quzeydəndi,
    bəy isə Güneydən.
Bu, bir canlı körpü idi,
Parçalanmış Azərbaycana.

30.10.2006, Bakı

TOY MƏCLİSİ

Qoy toy olsun, şadlıq olsun,
Qaralmış qanlar durulsun.
Qadınlar düşüblər libas eşqinə
Düşüb hay-qışqırıq evimizdə
Gəlin paltarını
                  almağa gedirlər.

Mübahisə gedir ciddi surətdə.
Toy məclisi qurulur şadlıq sarayında.
Unudulub kəndin, obanın toy əhvalı,
Hamı üz tutub şəhərin
                  tüstülü havasına.
Nə isə, qoy toy olsun,
                  şadlıq olsun.

30.10.2006, Bakı

BİR NƏSİHƏT

Bir nəsihətim var qızlara,
Uzaq olun yalançı,
şirin dillərdən.
İnanmayın –
qürrələnən kişilərə,
Bu qürrələnənin arxasında –
Bir gizli niyyət olduğunu
Unutmayın!

30.10.2006, Bakı

CİSMİM QOCALIR

Cismim qocalır,
amma ruhum cavanlaşır
hər an.

Dərk edə bilirəm, o şeyləri ki,
Öncələr edə bilmirdim.
Təəccüb edirəm, özümə ki,
Nə qədər az bilirmişəm mən.

30.10.2006, Bakı

BİR QONAQ GƏLDİ

Bir qonaq gəldi kənddən evimizə,
Xurcunu doluydu söz ilə, sovqat ilə.

Sordum qonaqdan:

– Hansı yeməyi sevərsən,

Qayqanaq, ya quymaq?

– Məgər qabınız birdi, qardaş?

Söylədi qonaq.

30.10.2006, Bakı

TƏƏSSÜFLƏR OLSUN

Zəhmət çəkilib yaradıldı
İctimai televiziya
«Körpü» verilişi.
Sevindirdi –
O taylı, bu taylı xalqımızı,
Qovuşdurdu –
Bakını Təbrizə xəyalımızda.
Amma təəssüflər olsun ki,
Bir az sonra
    çevrildi bu körpü
Bakı-Tehran «körpüsü»nə,
Sevindirdi İran İslam hökumətini
Gördüm bir daha
Baltanın öz sapını kəsməyini.

30.10.2006, Bakı

SƏRHƏDSİZ DÜNYA

Getdim Xəzər sahilinə,
Günəş parlayırdı qızıl kimi.
Təbiət, hava həyat verirdi insana,
Gördüm bir quş atılır, düşür ağacda
Sevinir,
Həddi yoxdu sevincinin,
Sonra oturdu çəmən üstündə.
Sordum quşdan bu həyəcanın illətini:
– Mənim dünyam genişdi,
Baxma mənim kiçik cüssəmə.
Mənim dünyam sizlərin ki kimi deyil
Çünki dünyaya dar bacadan baxmıram,
Mən özüm bir dolu həyatam,
Baxma yalnız balaca cüssəmə
Bax, mənim sərhədsiz dünyama!

30.10.2006, Bakı

YARALI SORĞU

Bu gün bir tanış sordu məndən:

– Təbrizə gedirsən, getmirsən,

Necə yaşayırsan Təbrizsiz?

Cavabın bu oldu:

–Təbriz yaşayır içimdə, ruhumda,

Yuxularımda.

«Mən Təbrizdən çıxdım,

amma Təbriz məndən çıxmadı» –

dedim.

30.10.2008, Bakı

ÜMİD

Bir kor şəxs mənim qonağım idi
bu gün,
Enerjili və ümidlə dolu.
Səy etdim bu enerjinin, ümidin
rişəsini tapam.
Dəlilin sormadan mən,
Mənim marağımı doldurdu o,
Mən masaj müəllimiyəm.
Korlar üçün
İstəyirəm onlar öz ayaqları üstündə
dursunlar,
O cür ki mən durmuşam
öz ayağımın üstündə.
Budur mənə enerji,
ümid verən həyatımda.

27.10.2006, Bakı

OYANIN

Oyan, gözəl Təbrizim!
Oyan, əziz xalqım!
Səhər açılıb, səhər açılıb.
Oyanın balalar, oyanın!
Səhər açılıb, səhər açılıb.
Gün təzədən doğulub
Oyanın
Qəhrəman həmvətənlilərim!

06.06.2006, Bakı

DAHA ŞEİR YAZA BİLMİRƏM

Daha şeir yaza bilmirəm,
Xalqımın oyanışı ən gözəl şeirdi.
Doldurub Azərbaycan türk millətinin
harayı
«Mənim dilim ölən deyil,
Fars dilinə dönən deyil»,
«Haray-haray mən Türkəm!»
Daha şeir yaza bilmirəm,
Xalqımın oyanışı ən gözəl şeirdi.

06.06.2006, Bakı

UŞAQLAR RAHATLIQ GƏTİRİR ÜRƏYİMƏ

Uşaqlar rahatlıq gətirir ürəyimə,
Məna verir evə, eşiyə, həyata.
Əgər istəsək dəyişək dünyanı,
Uşaqlardan başlamağımız gərəkdi.

24.04.2006, Bakı

OXUYUB-YAZMAQ İSTƏYİ

Kaş, kor olaydı bir gözüüm,
Oxuyub yazmaq biləydim
Deyərdi atam.
Kaş, yazıb oxuya biləydim
Deyərdi anam mənə.
Yorulmuşam ona-buna yalvarmaqdan
Yazsınlar sözlərimi oğluma.

22.04.2006, Bakı

BU SƏHƏR

Bu səhər otağında gül açılıb,
İşıqlandırıb qaranlıq dünyamı,
Qırmızı rəng ilə.
Yaxınlaşıb öpürəm gülümü.
Təşəkkür edirəm ki,
İşıqlıq gətirib
Qaranlıq dünyama.

18.04.2006, Bakı

OYANMIŞ XATİRƏLƏR

Bakının baharı, səhərin günəşi,
Küçələrində
    süd, göyərti satan
Uşaqların oynaması, çığır-bağırı,
Xatirimə gətirir Təbrizimi.
Uşaqılıq illərimi.
Səhər tezdən durardım,
Evə təzə çörək alardım,
Özümdə qürur duyurdum,
Mənə deyilən təşəkkürlərə.

18.04.2006, Bakı

AZAD ET RUHUNU

Çıxar özünü bu dardan!
Azad et ruhunu bu qəfəsdən!
Qurtar özünü qadın, pul torundan,
Məzəmmət etmə bir kimsəni,
Çıxar at özündən bu xəstəliyi!
Uyma zahiri gözəlliklərə,
Axtar hər şeyin mənasını.
O zaman bütün tələlərdən
Keçə biləcəksən.

29.12.2005, Bakı

İKİLİK

Yaxşı, pis yaşayır insanda,
Yoxdu yaxşı, pis insandan ayrı,
Yaxşı insan qurtarır başqalarını
dərddən, kədərdən.
Pis insansa salır başqalarını
dərdə, zəhmətə.
Pis, yaxşı olmaz bir fərddə cəm,
Pis yaxşı sifətlər qarışmaz bir-birinə.
Qaranlıq nurla olmaz bir yerdə.
Qaranlıq nurun yoxluğu,
Cəhalət, fəhmin, şüurun yoxluğudur.
Gərək qaldırmaq qaranlığı, cəhaləti,
Elmlə, təhsillə, tərbiyə ilə.
Təhsilsiz xalq kordu inan
Pis əməllərin rişəsi bu korluqdadı.

03.09.2005, Bakı

ALLAH QORUSUN

Cürbəcür fikir yeyən mikroblar
Din adı ilə düşüblər
Azərbaycanın canına.
Yəhudisi, bəhaisi, mollası,
Yuva qurublar cavanların başında.
Aldadırlar təcrübəsiz cavanları.
Aparırlar onları qaranlığa, cəhalətə.
Qorxudurlar xalqı Allah adı ilə.
Şeytandı bunların allahları,
Allah sifəti nurlu, işıqlıdı,
Şeytan sifəti cəhalətədi, qaranlıqdı.
Bu mikroblar düşüblər
vətənimizin canına,
Allah qorusun uşaqlarımızı
bu bələdan.

3.09.2005, Bakı

QADIN VAR

Qadın var, qaldırar kişini ərşə,
Qadın var, endirər yerə.
Qadın var, qoruyar kişini bələdan,
Qadın var, salar kişini bəlaya.
Qadın var, məhəbbət mədənidir,
Qadın var, məhəbbətdən kasıbdı.
Qadın var, yalan gəlməz dilinə,
Qadın var, doğru bilməz heç zaman,
Qadın var, təzədən yaradar kişini,
Qadın var, öldürər kişilik xislətini.
Qadın var, yaşayır övladı üçün,
Qadın var, yaşayır özü üçün.
Görə bilərsiz bunları hər gün,
Əfsus ki, bağlıdır kişilərin gözləri.

29.06.2005, Bakı

ŞƏRQLƏ QƏRBİN FƏRQİ

Şərqlə Qərbin bir fərqi var,
Qərb bir işi eləyib deyir,
Şərq isə bir işi eləmədən deyir.
Şərq xalqları mehribandı ehtiyacdən,
Qərb xalqları mehriban deyil
ehtiyacsızlıqdan.
Şərqdə siyasət ehsasatdı,
Qərbdə siyasət riyaziyyatdı
Şərqdə hər şeydə yaxın yolu seçirlər,
Qərbdə uzaq, dərin yolu tuturlar.
Şərqdə ümumən fikirləşmə azdı,
Qərbdə fikir çoxdu.
Şərqdə fikirlər fərddədir,
Qərbdə isə kütlədə.
Şərqdə adamlar daxilən fərqlidir,
Qərbdə zahirən.

14.04.2008, Bakı

BACIMIN XATİRƏSİ

Səhər pəncərədən,
Gün düşüb xalçamızın üstünə.
Xatirimə gətirir
Təbrizimin payız günlərini.
Zaman-zaman sən qapıdan girərdin,
Gələrdin səhərlər bizə, bacım.
Sağ ol ki, sən yaratdın
    bu iki hissi məndə.
Uşaqlıq hissini,
    bacımın xatirəsini.

3.11.2008, Bakı

FİKİRLƏŞİRƏM

Səhər fikirləşirdim –
Niyə yoxumdu mənim
Nəvəm bu yaşımda?
Həmin anda zəng etdi
Mənə bir dost dedi:
– Muştuluğumu ver,
İkinci nəvəm olubdu bu gün,
Düşündüm ki,
Başqalarının uşaqları da
Ola bilər mənim nəvəm.
Çünki eldə, məhəbbətdə
Ayrılıq yox, divar yox.

3.11.2008, Bakı

SİLİNMƏZ XATİRƏLƏR

Bir gün oturmuşdum evimdə,
Gəldi bir qonaq uşaqlarıyla bizə.
Leyla, Seyfəddin, Sona –
Təəccüb etdim,
Həyəcanımı gizlətdim qonaqdan.
Görəndə ki, Leyla bənzəyir mənim
süd bacıma
Seyfəddin də bənzəyir,
Eynilə qardaşım İsmayıla.
Onun yaşıl, iri gözləri
Hərəkəti, baxışı,
Həm sevindirdi,
Həm qüssələndirdi məni.
Sevindim ona ki,
Bir millətdə var bu qədər bənzəyiş.
Qüssələndim İsmayılı erkən itirdiyimə.
Amma nə yaxşı ki,
Seyfəddini bağrıma basdım,
İsmayıla olan hisslərimi yaşatdım.

3.11.2008, Bakı

İT HEKAYƏTİ

Oturmuşam Şamaxıda
bir dostun bağında,
İstəyirəm dostlaşa
həyətdəki it mənimlə.
Daha hürməyə məni görəndə,
Səhər tezdən durdum,
İtə çörək verdim,
bir az dostlaşdı mənimlə.
Amma hər dəfə çörəyi ona atanda
qorxub uzaqlaşırdı əvvəl,
Sonra yaxınlaşıb çörəyi qorxuyla
götürürdü yerdən,
Sordum özümdən nə üçün qorxur
bu it məndən?
İt niyə gərək qorxa insandan.
Bu qorxu nədi, hakimdi dünyada
insanlara, heyvanlara.
Sordum bu sualı itdən:
– Nədən hürürsən, nədən, sən
Bu qüvvətli canla, kəsən dişlərlə
nədən qorxursan?
İt dostlaşdı mənimlə, əydi başın söylədi.
– Hürmək qorxudandı, bunu
insanlar yaradır məndə.

13.07.2008, Şamaxı

ALLAH MÖHTAC ETMƏSİN

Gördüm, bir yaşlı qadın
işləyir əkində, kənddə,
Sordum nə üçün ağır iş görürsən
bu yaşda?
Əyib başını gülümsədi,
söylədi bir cümlədə,
Oğlum, Allah möhtac etməsin
bir əli o biri ələ.

13.07.2008, Şamaxı

AYRILIQ FACİƏSİ

Kəndimizdə nənəm özün
Həmişə tək hiss edərdi.
Çünki qalmışdı
    qohumları o tayda,
Bir ömür yaşadı təklikdə.
Əmimin, dayımın adı
    düşmədi dilindən.
Deyərdi amandı, yamandı ayrılıq.
Anlamırdım bu ayrılıq dərdini
    o zaman
Amma xatırlayıram onun əlamətlərini
Nənəmin üzündə.
Sonralar mən də daddım
    ayrılıq zəhərini,
O zaman kə itirdim atamı.
İstədim aparsın ölüm məni.
Ölüm aparmadı amma,
Ayrılıq şırımı açdı içimdə.

23.12.2008, Bakı

ƏVVƏLLƏR

Əvvəllər qaçqınların –
Çox edərdim qüssəsini.
Köhnə evlər, sınıq pəncərələr
Qəm-qüssə gətirərdi ürəyimə.
Amma indi baxıram –
Bəzi qaçqınlar
Çox rahat yaşayırlar
yerlilərdən.
Yer havayı, işıq havayı, su havayı.
Yoxdu bunlarda yurd qüssəsi,
İtirilmiş torpaq marağı.
Yalnız işləmirlər, pul yığırlar,
Ev kirayələrinin gəlirlərindən.
Bəs necə olacaq
İşğal olunmuş torpaqların gələcəyi.

17.11.2008, Bakı

AZADLIQ EŞQİLƏ

Vardır həqiqi dostlarım –
Çıxarmayıblar yadlarından vətəni.
Görüşləri,
Güney ləhcələrində
    şirin sözləri
Ürəyimə qüvvət verir.
Ümid verir gələcəyimə hələ də,
Görəndə ki, bu dostlarım
Hələ də yaşayırlar
Güneydə zindanda olan
Qardaşlarımın fikri ilə.
Əsil insan odur ki,
Millətin dərdinə yana,
Azadlıq eşqilə alovлана.

17.11.2008, Bakı

GÜNƏŞİN DOĞUŞU

Getmişdim qızım ilə dəniz kənarına
Səhər erkəndən.
Gəzib dolandıq dəqiqələrlə
Danışdı qızım uşaqlıq xatirələrindən,
Gördüm dənizin o başında,
Balaca bir işıq şölələnir.
Dedi: – Bax, bax ata günəş çıxır,
Çox keçmədi bu balaca işıq,
Döndü işıq selinə
    dənizin o başında,
Görməmişdim heç vaxt
Günəşin doğuşunu bu gözəllikdə.

20.11.2008, Bakı

GÜNƏŞ DOĞULUR

Günəş doğulur, hər gün təzədən,
Nə qaranlıq gecələr,
    nə buludlu günlər,
Saxlamır günəşin doğuşunu.
Amma qaranlıqlar, buludlar,
Bizdə vücuda gətirir
    günəşin doğuşunu.
Mən hiss etmişəm bunu
    öz ruhumda.
Anamla yaşayan zaman
Səhər açılmamış durardım,
Enərdim bağçamıza.
Sevindirəm anamı təzə meyvələrlə,
Şaftalıyla, üzümlə, qaysıyla,
Görəndə bu meyvələri,
Gülüş yayılandı çöhrəsinə.
Dilindəki sözlərlə gülüş,
Yaradırdı günün doğuşunu.

20.11.2008, Bakı

İNDİ ANLAYIRAM

Anamı başqa fəsillərdə razı edərdim,
Başqa bəhanələrlə.
Çünki istərdim bu günəş hər zaman
Yarana ruhumda.
Payızda, qışda hər gün
Təzə çörək alardım anama.
Baharda baxçanın qızıl güllərin
Tökərdim onun ətəyinə.
Bütün bunlar bir isti təbəssümdən,
Bir kəlmə
«Başına dolanım»dan ötrüydü.
İndi anlayıram bunlar
Can verərdi vücuduma.

20.11.2008, Bakı

BİR XATİRƏ

Analar, atalar yaradır,
Dünyaya, insanlara baxışı uşaqlarda.
Atamın anamla gözəl rəftarı,
Anamın bu rəftardan fərəhi,
Ruh verirdi vücuduma.
Rahatlıq verirdi qəlbimə.
Bunlar böyük təsir qoyubdu
    həyatımda.
Öyrənmişəm, qadınlara
    müqəddəs məhəbbəti
Atamın bu rəftarından.

20.11.2008, Bakı

ATAM

Atam çox sevirdi qızlarını.
Ləzzət aparırdı –
Onların işindən
    yeməklərindən,
    gözəl geyimlərindən
Bir gün oturmuşduq,
Bir süfrənin dövrəsində
Yemək zamanı.
İstədim bacım Bətuldan,
Mənə su gətirməyi.
Bu zaman atam dönüb,
Ayaqlarıma baxdı,
– Oğlum, elə bil ayaqlarını
Əldən vermişən? –dedi.
Onda anladım atamın
Qızlarına hörmətini.

20.11.2008, Bakı

HƏYATIMDA

Mən böyük insanlarda –
    təvazökarlıq gördüm.
Cahillər anlamaz
    bu təvazökarlığı.
Onların təvazökarlardan
    sui-istifadələrin gördüm.
Bir dostum vardı,
Yorulmazdı insanlara kömək etməkdən.
Yedirdərdi gözünün yağını
    lazım olsa belə.
Bir zaman evini satıb xərclədi
Uşaq bağçasına.
Nələr etmədi yetimlərə, işsiz ailələrə.
Eşitdim bir gün dövlət adamından:
– Deyəsən hava gəlib bu kişinin başına,
Yemir yedirdir, sevinmir, sevindirir,
Bilmirəm hardan yaradır,
Bu güclü enerjini özündə.

20.11.2008, Bakı

BƏLKƏ DƏ

Deyirlər qızlar –
Bəzən pula, sərvətə aldanır sevgidə.
Bu, bəlkə də ola bilər
Geri qalmış Şərq ölkəsində.
Dövlətli yxılar dövlətliyə
Kasıb da qalar, kasıba.
Amma sınıbdı bu ənənə
Qərb ölkəsində.
Qızlar yönələr kişilərin
saf məhəbbətinə.
Bu məhəbbəti də axtararlar
Zəhmətkeş kişilərdə.
Axtarmazlar eşqi, məhəbbəti
Tənbəllərdə, müftəxorlarda.

20.11.2008, Bakı

FƏXR ETSİN

Bu gün getmişdim,
Güneyi-Quzeyə birləşdirən
    gənclərin toyuna.
İştirak etdim bu mübarək toyda,
Çünki böyük simvoldur,
Bütöv Azərbaycanın birliyinə.
İki yüz ildir bizləri bir-birimizdən
    ayrı salıblar.
Bu evlənməklər böyük körpü salır,
İki Azərbaycanın gələcək bütövlüyünə.
Bu birliyi siz gənclər yaratmalısınız.
Sevin, sevin
Vəfalı olun bir-birinizə ürəkdən.
Qoyun sevin sin gələn nəsillər,
Fəxr etsin övladlarınız sininlə.

23.11.2008, Bakı

QAYITMAZ GÜNLƏR

Uşaqlar kiçik olanda,
Oynardım səhər-axşam onlarla.
Bilməzdim əldən verəcəm,
Bu günləri bir zaman.
İndi oturmuşam evdə
Düşünürəm o günləri.
Həsrət çəkirəm –
Uşaqlarla oynadığım günlərə.
İndi düşünürəm ki,
Keçən günlər qayıtmaz təzədən.
Böyümüş uşaqlar daha olmazlar
sənə həmdəm
Həsrət çəkirəm –
Geri dönməyən günlərə.

23.11.2008, Bakı

MƏNİM HÖRMƏTİM

Mənim hörmətim var –
Hər millətin
    dininə,
        dilinə,
            ənənəsinə.

Amma nifrətim var cəhalətə,
Dindən sui-istifadə edənlərə.
Dini siyasətə qatanlara,
Və bununla
    dükan açanlara.

İnsanları Allah adına öldürüb
Cinayət törədənlərə.
Törətdikləri cinayəti –
İncillə, Quranla örtənlərə.

30.11.2008, Bakı

DİNLƏ FƏLSƏFƏ QARIŞMAZ

Dinlə fəlsəfə qarışmaz –
Biri ölü, biri diridi.
Biri sahildə daş olmuş,
O biri dalğalanır.
Sordum bir gün Bertan Raseldən,
Nə üçün yazmısan:
«Mən xristian deyiləm».
– Dini olan filosof ola bilməz,
Ölü fikirlər diri fikirlə qarışa bilməz.
Buna görə əqli,
yaradıcılığı götürüb,
Xristianlığı atdım. - dedi.

1.12.2008, Bakı

FƏLSƏFƏ HƏYATDIR

Fəlsəfə canlı həyatdır –
Başqalarını oxuyaraq,
öyrənərək
Hətta fəlsəfə tarixini yazaraq
Filosof ola bilməzsən.
İçdən gələn yaradıcılıqdır bu.
Filosof görür, duyur, dərk edir,
Yaşadır özündə canlı həyatı.

1.12.2008, Bakı

TƏBRİZDƏ İKİ MƏKTƏB

Təbrizdə iki məktəb
İz qoyub mənim xatirimdə.
Biri Cəlaləddin Rumi,
O biri Nizami Gəncəvi adına.
Xatirimdədir aparardılar məni,
Zor ilə Rumi məktəbinə,
Bəhanə edirdim hər gün bir şeyi.
İstəmirdim gedib təhqir olam
Fars dilimi bilmədiyim üçün.
Diş ağrısı, ya baş ağrısı tutardım,
Rəhm edə anam mənim halıma.
Zindana bənzəyirdi,
Qorxu yağırdı divarlarından.
Çünki bilirdim döyəcəklər,
Fars dilini bilmədiyim üçün.
Zindandan qurtulana bənzəyirdim
Hər gün məktəbdən çıxanda.
Amma Nizami məktəbində
Qorxu yoxa çıxmışdı.
Çünki görmüşdüm dilimin azadlığını
Pişəvəri hökumətində.
Bağlansa da bu məktəb bir il sonra,
Dərin iz qoydu taleyimdə.

03.12.2008, Bakı

MƏKTƏBDƏN DÖNƏN GÜNLƏRİM

Məktəbdən qayıdanda –
Anam uzaqdan açardı qollarını.
Elə bil dünyanı verərdilər mənə,
Ruh gələrdi, həyat gələrdi canıma.
Qanad axtarardım uçmağa.
Həyətdə, anamın dövrəsində oturub
Çörək, pendir, göyərti...
Daha bilmirəm nələr istərdim.
– Verəcəyəm sənə hər nə istəsən,
«Gözümün işığı» - söylərdi anam,
Yu əllərini, gəl otur süfrə başında.
Qəbul edərdi məni hər gün
Təzə bir qonaq kimi.
Hörmət edərdi uşaqlıq istəklərimə.
Bir gün olmayanda anam evdə
Hər tərəf qaranlıq olardı gözlərimdə.
Unuda bilmirəm –
Məktəbdən dönəndə
Anamın məni qarşılamağını.
Kədərimi təbəssümü ilə yumağını.

3.12.2008, Bakı

O GECƏLƏR

Pəri xanıma

Xatırlayırsanmı, o bahar gecəsini?
Təbrizdən getməyimə az qalmışdı.
Görüşdüm səninlə gecə yarısı,
Bağça güşəsində, ay işığında.
Əllərin titrəyirdi əllərimdə,
Bilmirdim bu qorxudan, ya sevgidəndi.
Sordum bu titrəyişin səbəbini.
Məni itirəcəyindən
    qorxduğunu söylədin.
İki gün sonra bir də görüşdük.
Gecə həmin yerdə, həmin saatda.
Geyinmişdin bəyaz gəlin libasını
Təəccüb etdim geyiminə.
– Sənin üçün bəzənmişəm
Bacımdan almışam bu libası,
Geyinəm hüzurunda, - söylədin.
Ayrıldıq...
Tale qovuşdurmadı bizi.
Ancaq unuda bilmirəm,
Səninlə keçirdiyim o gecənin xatirəsini.
Bir də taleyimə çilənən
    nisginli göz yaşlarını.

3.12.2008, Bakı

SİNİF YOLDAŞIMA

Bir sinif yoldaşım vardı kasıb ailədən
Başmaqları, libası köhnəydi,
Uyğun gəlmirdi onun cüssəsinə.
Amma heyrət edirdim savadına,
Hər dərsdə əlaçıydı,
Çata bilmirdim onun səthinə.
Çağırırdım onu Haşım ağa,
Edirdim bu balaca uşağa
Bir böyüyün hörmətini.
Məktəb bitib, yay tətili başlayanda,
Bir gün gördüm onu Təbriz bazarında.
Daşıyırdı kürəyində corab ipliği,
Çaşdı məni görəndə.
– Daha gəlməyəcəm məktəbə, - dedi.
Atam rəhmətə getdi,
Yetim qaldı bacım-qardaşım.
Məcburam corab toxuyam,
Dolandıram ailəni.
Sanki yıxıldı bazarın tavanı başıma
Eşidəndə bu sözü.
Unuda bilmirəm
Sinif yoldaşımın acı taleyini.

03.12.2008, Bakı

HEÇ UNUTMURAM

Heç unutmuram –
Səkinə bacımın taleyini.
Bizə qohum olan
Bir dövlət məmuruna
    verdilər bacımı.
Dövlət yolladı bacımın yoldaşını
Təbrizdən Xalxala.
Bir gün bacım döndü Təbrizə
Dərd, qüسسə içində.
Maraqlandım bacımla –
Bir söz demədi.
Nəhayət, öyrəndim ki,
Bacımın həyat yoldaşı
Tiryəki olubdu Xalxalda.
Məcburdu bacım manqal tiryək
Hazırlaya hər gün həyat yoldaşına.
Atam kəsincə tiryəki,
O atıb özünü su quyusuna.
Ölməyib, amma ölümcül olub
Qalıb evin küncündə.
Məcbur oldu bacım
Xalça fabrikində işləməyə.
Saraldı Səkinənin gözəl üzü,
Doldurdu qüسسə ilə ömrümüzü.
Əfsus, bacım getdi, həyat yoldaşı qaldı.
Sonra evləndi başqası ilə.
Qoydu üç uşağı ögey ananın ümidinə.

03.12.2008, Bakı

TƏBRİZİN QIŞ GECƏLƏRİ

Təbrizin qış gecələri,
Süfrə dolardı meyvə ilə.
Anam söylərdi,
Qonaq gələcək bu axşam.
Gecə qonşular yığışardılar
Hər gün bir evdə.
Danışardılar ordan-burdan,
Siyasətdən, bazardan, dolanışıqdan,
Mən gec yatardım o gün.
Anamın icazəsiylə,
Anlamırdım böyüklərin söhbətini.
Ancaq zarafatlarından
    ləzzət alırdım.
Meyvələrin
Başqa dadı olardı süfrədə.
Təbrizin qış gecələri
Bir başqa mənzərə yaradır
    xəyalımda.
Heyf o günlərə...

03.12.2008, Bakı

QARDAŞIM İSMAYILA

Qardaşım İsmayıl –
Aşiq olmuşdu Zəri adında
Xalça toxuyan bir qıza.
Sarı saçları, göy gözləri,
Rəna kimi əndamı vardı qızın.
Məktəbdən dönərdi,
Kömək adıyla oturardı qızın yanında.
Taleyə bax...
Bir gün qızı vərəm tutdu
Sonra da xəstəliyi keçdi İsmayıla.
Qurban getdi İsmayıl bu mərəzdən
Tənha qoydu gözəl Zərini
    xalça fabrikində
Dözə bilmədi Zəri bu faciəyə.
Qayıtdı kəndə, ağsaqqal babasıyla,
Getməzdən əvvəl söylədi mənə:
– Heç inanmazdım birərbab oğlu
    aşiq olar öz işçisinə.
Təmiz hisslərlə
Sevər bir fəhlə qızını.
Əfsus, tale gülmədi üzümə.
Yaşamaq haramdı
    İsmayılısız mənə.

03.12.2008, Bakı

BİR GÜN SORUŞDUM

Bir gün soruşdum –
Qardaşım İsmayıldan:
– Heç qorxmursan Allahdan, dindən
Bir qızla görüşmədən
Bəlkə bir hadisə oldu, uşaq oldu
Sənin bu sevdandan.
Nə cavab verərsən Allaha,
Mollaya, ata-anama.
– Sevən, sevilən
Düşünməz bunları,- dedi İsmayıl,
İnanmıram müxalif ola Allah
Öz yaratdığı eşqə, məhəbbətə,
Hiss edirəm ulduzlar da sevinirlər,
Bizim pak məhəbbətimizə.
Mollanısa inanmıram sözlərinə.
Təəssüf ki, atam-anam da
Düşüblər mollağın təsirinə.
Əsl sevən düşünməz bir kimsəni.
Qurtardı sözün İsmayıl,
Ömrü kimi bu qısa fikirlərilə.

03.12.2008, Bakı

QURULTAYDA

Dünya Azərbaycanlılarının
İlk qurultayı keçirildi Bakıda.
Dünyanın hər tərəfindən
Yığışdı soydaşlarımız bir yerə.
İllərlə qabaq gördüyüm
Dostlarla görüşdük Vətəndə.
Hiss elədim –
Təzədən doğulmuşam həyatda.
Öz söhbətimdə bəyan etdim,
Prezidentin xidmətlərini
Azərbaycanın istiqlalında.
Əsl müəllim adı verdim ona
Londonda diplomatlarla söhbətinə.
Qurultayda –
Əlaqələndirmə Şurası yarandı
Sevindim ki, mən də seçildim
Bu Şuranın müavinliyinə.
İlk dəfə dövlət başçısı üz tutdu.
İkiyə parçalanmış Azərbaycanlılara.
«Azərbaycanın müstəqilliyi
sarsılmazdır, əbədidir», -dedi.
Bu ürəkdən gələn söz
Həmişə səslənir qulaqlarımda.

03.12.2008, Bakı

ŞAGİRD LƏRLƏ GÖRÜŞ

Bu gün görüş keçirdim
Orta məktəb şagirdlərilə.
Eşitdim öz sözlərimi
Bu məsum uşaqların dilindən.
Həyatım göz önünə gəldi
Sinema pərdəsi kimi.
Harda doğulmuşam,
harda böyümüşəm,
Necə çətinliklər çəkmişəm.
Özüm bəyan edə bilməzdim
bu saflıqda
Suallar sordular məndən,
Arzuların bildirdilər.
Onların parıltılı gözləri
Çıxmır yadımdan.
Biri soruşdu məndən:
– Sizin bir arzunuz varmı?
İstərsiz nə sorum sizdən?
– Mən anamdan doymadım, -
Cavab verdim bu məsum uşağa.
İstərdim azad ola Azərbaycanın Güneyi.
Anamdan doymadığını söyləyəndə
Gördüm anaların gözü yaş ilə dolub.
Peşiman oldum bunu deməkdən.
Çünki heç vaxt istəməmişəm.
Gözü yaşlı görəəm anaları.

05.12.2008, Bakı

BİR NƏSİHƏT

O qədər sınıq ürək var dünyada
Saya-hesaba gəlməz bunlar.
Bacardıqca sınımış ürəkləri
    ələ gətirin,
Dünyanın hər nöqtəsində.
Bilin ki,
Ürəkləri sındırmaq asandır,
Bir hünər deyil bu.
Görmüşəm minləri, milyonları
Sınımış ürəyin fəryadı içində.
Amma
Gizləyirlər öz sirlərini.
Ürəklərinin fəryadını
Eşidilməyə qoymurlar.
Bilmirəm nədir insanda
Bu qürur, bu təmkin, bu səbir.
Bacardıqca sınımış ürəkləri
    ələ gətirin,

5.12.2008, Bakı

NİYƏ İNSANLAR...

Niyə insanlar ikilikdə yaşayırlar,

Bəzi vaxt neçə halətdə.

Bəzən özlərini səmimi

göstərilər.

Sanki bundan daha yaxşı insan ola

bilməz

Amma təəssüf ki, əməldə,

Tam bunun əksini edirlər.

Böyük uçurum yaradırlar

başqalarında.

Təəccüb edirəm

Bu iküzlü insanlara.

Bilmirəm nə məqsəd daşıyırlar bunlar

öz içlərində

Ey kaş, olaydı hamı bir üzlü,

Bir sözlü bu dünyada.

05.12.2008, Bakı

DÖZƏ BİLMİRƏM

Dözə bilmirəm anaların,
Uşaqların göz yaşlarına,
Görəndə bir ananın göz yaşlarını,
Görürəm öz anamı orda.
Sustalır dizlərim, qaralır gözlərim.
Uşaqların göz yaşları
Daha dərin iz salır ruhumda.
Müharibənin yetim qoyduğu
Uşaqları düşünəndə
Tökülür göylərin tavanı başıma.
Viran olur bütün dünya gözümdə.
Düşünürəm, qurban verəm özümü
Bu uşaqların rahatlığı üçün.
Budur, mənim həyat idealım,
axirətim.

05.12.2008, Bakı

BİR UŞAĞIN DİLİNDƏN

Anam, atam yola getmirlər evimizdə,
Savaşırılar bir-birilə
gecə-gündüz bilmədən,
Sevmirəm bu haləti,
    qaralır dünya gözümdə.
Atam anamı döyəndə
Ruhum çıxır canımdan.
Ölüm istəyirəm o halda,
Bacarmıram qurtaram onları.
Oturmuşam pillələrin üstündə,
Otağımın guşəsində, bir ağacın altında.
Sanki dünya qərç olub
Mən qalmışam kənarında.
Kaş, nə anam evlənəydi,
Nə də atam onu bu vəziyyətə salaydı.
Bu bir cinayətdir,
Mənim taleyimə yazılıb.
Kimə şikayət edim?
Allaha?
Allah da qalib aciz bu cahillərin əlində.

05.12.2008, Bakı

DƏVƏT

Dəvət olunmuşdum
İncəsənət gimnaziyasına,
Uşaqların teatrların,
filmlərin seyr etdim,
İstedadları çox, imkanları az.
Yaratmağa həvəs, arzu hədsiz
Amma maddi meydan
İmkan vermir onlara,
Pəncərədən baxırdım
Həmin məktəbin otağından
Gördüm neçə gözəl bina ucalıbdı
göy üzünə,
Düşündüm öz-özümə,
Olmazmı bir binanın xərcini,
Sərf edələr mənəvi irsimizə.
Bu hisslərlə, bu sualla
tərk etdim məktəbi.

6.12.2008, Bakı

ÖZÜ YIXILAN AĞLAMAZ

Bəzən kiçik bir səhv
Dəyişə bilər tamam
insanın taleyini
Ya bir balaca diqqət,
ciddiyyət
Yetirər insanı
arzularının zirvəsinə.
Hər iki haləti görmüşəm mən həyatda.
Amma müttəhim etməmişəm,
Heç kəsi öz qərarında.
Çünki atalar demişkən,
«Özü yığılan ağlamaz».

06.12.2008, Bakı

İNSAN VƏ DƏRD

Yaşadım Qərbdə və Şərqdə illərlə,
Eşitmişdim
Dərd yoxdu Qərb ölkəsində,
Hər yer təmiz, yollar, küçələr işıq,
Gecələr gündüz kimi,
İşsiz qalanlara pul var,
Evsizlərə ev,
Daha gəlməz bir dərd
    insanın sorağına.
Amma mən görmədim həyatı
Nə Şərqdə, nə Qərbdə dərdsiz,
Əgər insanın özünün dərdi olmasa,
Başqalarının dərdi,
    gəlib tapır adamı.
İnsan olan şəxs
    dərdsiz yaşaya bilməz.

06.12.2008, Bakı

İNSAN SEVDASI

Mən bir insanam –
Anama, bacıma, xanıma, qızlarıma
Bütün qadınlara hörmətim çox,
Bəzən düşünürəm necə olur:
Bir qadını sevəsən, o biri qadına
Yalnız hörmət edəsən.
Nədir bu sevgi hissləri insanda,
Gərçi cavab verə bilməmişəm
    bu sualıma hələ,
Amma bilirəm bu bağlıdır.
Ana, bacı, övlad məhəbbətinə,
Yoxdur bunlarsız insan sevdası.

06.12.2008, Bakı

TƏZƏDƏN BAŞLA HƏYATI

Səhər açılıb işıqlanıb dünyam,
Daha yatmaq vaxtı keçibdi.
Yatmışıq illərlə,
səbəbini bilmədən,
Yemişik, içmişik,
dadın bilmədən bu həyatın
Daha səhər açılıb,
yatmaq vaxtı keçib,
Dur ayağa, təzədən başla həyatı.
Dərindən anlayasan
bu həyatın dadını.

06.12.2008, Bakı

ATAMA

Kişilik, şücaət, qeyrət yağardı,
Sənin duruşundan, baxışlarından.
Görmədim mən səni qorxasan
İşdən, yoxsulluqdan,
                  şahdan, vəzirdən,
Səndəki iradə, qətiyyət
Heyrətə gətirirdi məni, atam.
Ayırmadın sevincini, dərdini
Xalqımızdan, ailəmizdən.
Sənin anama, bacılarıma
Etdiyin hörmət, məhəbbət
Yaratdı bu müqəddəs hissləri məndə.
Xatırlayıram sənin gülüşünü
Xalqının gülüşündə.
Göz yaşlarını –
Bir uşağın ölməsində.
Bunlar hamısı kifayət edər,
Mən baş əyəm sənə, atam
Bir insan kimi.
Fəxr edirəm ki, böyütdün məni,
Öz zəhmətinlə.

06.12.2008, Bakı

ÖZÜMLƏ DÜNYA ARASINDA

Özümlə bu dünya arasında
Bir körpü görürəm.
O tərəfində duyğular, ehtiraslar,
Sevdalar, dostlar,
Nələr, nələr bürüyüb mənim canımı,
Gecələr yatmamışam,
Pul, məqam, sevgi qüssəsindən,
Gündüz çalışmışam çox qazanam
Çox yığam övladıma, özümə.
Bilməmişəm bundan başqa
Azadlığın olmağını.
İnsan dərdi çəkməmişəm,
Amma dərddə yaşamışam,
Tapmışam dostu məhəbbəti, içərimdə.
Axtarmamışam –
Pulu, sərvəti özgələrdə.
Daha illər keçib bu təcrübəylə,
İnanmıram pula, sərvətə, boş sevdalara
Saxta dostluqlara.
Amma inanıram,
Təbiətin ilahi sevgisinə.

06.12.2008, Bakı

ÖYRƏNMİŞƏM

Öyrənmişəm ədəbi, mərifəti
yoxsullardan,
İnanmışam onların sədaqətinə,
sevgisinə.
Görmüşəm onlarda məhəbbəti
yalnız məhəbbət xatirinə.
Amma dövlətlilərlə dostluq
alış-verişə bənzər
Adama məhəbbət edərlər
öz gəlirlərinə görə.
Əgər görsələr bələdasan,
Dərhal çəkirlər kənara.

06.12.2008, Bakı

MİLLƏT VƏ DÖVLƏT

Dövləti olmayan millət bədbəxtidir,
Daim yaşatmışam bu hissləri içimdə.
İngiltərədə, Avropada, Amerikada,
Dünyanın hər nöqtəsində.
Yoxumdu bir Vətənim
    qayıdam ora,
Deyə bilməmişəm dərdimi
    bir kimsəyə.
Nə yoldaşıma, nə qardaşıma
İllər keçib bu xəstəliyə, bu boşluğa
    tapmışam dərman,
O zaman kİ, Azərbacanın bir hissəsi
Azad olub düşmən əlindən
Onda düşünmüşəm, dövlətsiz millət
Bədbəxti, sərgərdandı bu dünyada.

06.12.2008, Bakı

AZADLIĞIN MƏNASI

Azadlığın mənasını
Yalnız anam verdi mənə.
Qorxmazdım, çəkinməzdim
Ondan bir şey istəməkdə.
Zəng edərdim məktəbdən,
                  universitetdən
Gətirəcəm dostlarımı evə,
– Xoş gəlib, səfa gətirsinlər
Qurban kəsım sənə.
Hər şeyimiz var, hər yeməyi istəsən,
Düzəldərəm sizlərə
Gətir balam, neçə nəfər istəsən.-
                  deyərdi.
Gələrdim dostlarla, yeyərdik, içərdik,
                  anamın sarayında.
Dolardı qəlbim məhəbbətlə, qürurla.
Əfsus, görmədim bir başqa
                  qadında,
Yarada bu azadlığı öz övladında.

07.12.2008, Bakı

QURBAN BAYRAMINDA

Qurban bayramıdı –
Oturmuşam evdə qızımla.
Gəldi bir qonaq sordu məndən
Bu gün qurban kəsib-kəsməməyimi.
Sonra da
Qurban kəsməyin vacibliyini söylədi.
Bir az düşündüm,
Bu avam qonağa nə cavab verməyimi.
– Sən özün qurban kəsmisən?–
Deyə sordum mən.
– Yoxdu mənim imkanım
Sizin kimi,-dedi.
Qaldım nə cavab verəm
Bu sözün müqabilində
İstəmədim deyəm ki,
Hər gün qurban veririk
balalarımızdan,
İrticaçı düşməyə Təbrizdə
Vətənin azadlığı yolunda.

07.12.2008, Bakı

TARİXİ BÖLÜRƏM

Mən tarixi ikiyə bölürəm,
Biri elmə söykənən tarixdi,
Yaradılıb təcrübə üzərində.
Şeirdə, fəlsəfədə, təbiətdə.
İkincisi dinlər, əfsanələr,
Təbiətdən, insandan uzaq fikirlər.
İnsanın elmə söykənən
tarixini oxumuşam,
Düşünmüşəm, ləzzət almışam.
İkincisi bir bulud kimi, qaranlıq kimi
Uzaqdı insan təcrübəsindən.
Gərək yapışaq insanın
təcrübə tarixinə,
Çünki orda həqiqət var,
bəşəri hisslər var.
Ağıl, məntiq var.
O birində əl çatmayan bir qüdrət
idarə edir insanları.
Bir qism insan keçirib
Əl çatmayan asimanı əllərinə.
Hökümət edirlər insanlara icbarən.
Birisi insanı azadlığa çağırır,
O biri fikir zindanları yaradır.

8.12.2008, Bakı

BİR ZİYALİ SORDU

Məndən bir ziyalı sordu bu gün,
Əgər ədəbiyyatda, fəlsəfədə
Son söz deyilibsə,
Daha nə lazımdır
Yenidən yazıb-yaratmaq?
«Leyli-Məcnun»u Nizamilər, Fizulilər
Bəyan ediblər.
Daha nə lazımdır, təzədən yazmaq?
Ya fəlsəfədə Hegel, Marks
Yaradıblar bu elmin əsaslarını
Daha nə lazımdır təzə fəlsəfə yaratmaq?
Vaxt yox idi bu ziyalıya
Cavab verəm təfərrüatı ilə,
Yalnız dedim ki, elmdə, ədəbiyyatda
Təzələnir fikirlər.
Çünki dəyişilir zaman, məkan
İnsan yaradıcılığının müqabilində.
Düzdür ki, böyük şairlər, filosoflar
Yazıblar, yaradıblar
Əbədi qalan ədəbiyyatı, fikirləri
öz mühitlərində
Amma hər zamanın şairi, filosofu
olması lazımdı.
Onlar da yaradırlar bunları
canlı təcrübələrində.
Çünki elm irsdən gəlməz ələ,
Gərək insan yarada öz təcrübəsində.

08.12.2008, Bakı

DİN VƏ ELM

Bu gün bir neçə alim,
İrad tuturdu bəzi fikirlərə Quranda.
Ki, tutmur bu zamanın fikirlərilə.
Söhbətimiz hərtərəfli oldu.
Mən də fikrimi belə söylədim:
Quran ilham olub əsrlərlə əvvəl
Məhəmməd Peyğəmbərə.
Biz də onu qəbul etmişik
Bir müqəddəs kitab kimi.
Gərəkmez qarışdıraq dinlə elmi
bu zamanda
Səy edək ki, Quranı qəbul edək
Bir müqəddəs kitab kimi
yalnız din qismətində.
Başqa elmi suallara ehtiyac yox,
Çünki dinlə elm,
fanatizmlə əql qarışa bilməz.

09.12.2008, Bakı

İNSAN ÖZÜ-ÖZÜNÜN DÜŞMƏNİDİR

İnsan özü-özünün düşmənidir,
Zəhərləyir havanı, suyu,
bütün təbiəti
Mənfəətinə görə.
Tökür zəhərli suları çeşmələrə, çaylara,
dənizlərə,
Öldürür milyonlarla balıqları,
Sudakı canlıları,
Havanı da zəhərləyir,
torpağı da.
İş gəlib ora çatıb ki,
Qütb buzlarının əriməsilə
Məhv ola bilər həyat yer üzündə.
Bəs niyə insan –
Özü-özünün düşmənidir?

09.12.2008, Bakı

UNİVERSİTET YEMƏKXANASINDA

Universitet yeməxanasında –
Dinləyirdim masada gedən söhbətləri.
Danışdırlar fəxr ilə
Yedikləri ləzzətli yeməklərdən.
Tərif edirdilər o yeməyi, bu yeməyi.
Təəssüf ki, eşitmədim –
Elm barəsində bir söhbət.
Universitetdə gedən
Tədqiqatlar barəsində bir mübahisə.
Sanki elmi mübahisə, müzakirə
Yığışıbdı bu ölkədən.
Söhbətlər məhdudlaşıb
Restoranların yeməklərilə.
Bahalı maşınlarının qiymətlərilə.
Boş-boş qeybətlərlə.

09.12.2008, Bakı

AÇILMAMIŞ SİRLƏR

Qərbdə hər kəsin fikirləri,
Qüssələri, sevincləri
İçində yığışıb qalır.
İstəmir başqasına
Dərdini-sərini söyləsin,
Boşaltsın ürəyini.
Bu qapanma və çəkinmələr
Adiləşib hər kəsdə.
Buna görə çəkilirlər içkiyə, narkotikə,
Ta rahatlasınlar özlərini öz içlərində.
Amma Şərqdə hər kəs
Boşaldır ürəyinin qəm-qüssəsini,
Hətta şadlığını dostuna, tanışına.
Bu rahatlıq verir insana,
Görürəm mən bu fərqi,
Şərqin şad yaşaması
Bu açıqlıqdan qaynaqlanır,
Budur, Şərglə Qərbin açılmamış sirləri.

12.12.2008, Bakı

SEVİRƏM UŞAQLARI

Sevirəm uşaqları çox –
Onların oynamaq səsini
Küçəmizdə eşidəndə
Bəziləri anlamırlar
Uşaqların quşlar kimi çığır-bağırılarını.
Mənimsə bu səslər
    rahatlıq gətirir ruhuma,
Cavanlaşırım bu səsləri eşidəndə.
Canlanır Təbrizdə keçən
    uşaqlıq illərim
Gözümün önündə.
Səhərdən axşamacan oynayırdıq,
Ağacdən at minib çapardıq.
Məhəlləmizdə uşaqların gülüşü,
    göylərə ucalardı.
Axşam qaranlıq düşəndə,
Quşlar yuvalarına köçəndə
Anam, atam küçə-bacadan
Bizi evimizə səsləyəndə
Qüssələnərdim.
Düşünərdim, kaş, bitməyəydi gün,
Çağırmaqaydılar məni evə.
Bakıda uşaqların küçəmizdə
Oynamaq sədası
Gətirir xatirimə –
Təbrizdə keçən o xoşbəxt günlərimi.

12.12.2008, Bakı

KOR XATİRƏLƏR

Bakıda uşaq bağçalarını,
Məktəblərin futbol meydançalarını,
Parkları, çəmənləri, bağları
Çeviriblər uca binalara, göydələnlərə
Xatirimdədir,
Azərbaycan azad olandan sonra
Təəccüb edirdim görəndə
Uşaq dünyasının qəsb olunmağını.
Etiraz etdim bu halətə
Qonşumuzda –
Uşaq bağçasının sökülməsini görəndə.
Qüssələndim, görəndə ki,
uşaqların yeri yoxdu,
Topla oynamağa, əylənməyə
Hər pəncərədən etiraz səsi gəlirdi,
Qalxırdı uşaqların əleyhinə,
Məcbur olurdular, məsum uşaqlar
Oynasınlar qorxulu maşın yolunda,
Nə deyəsən bu tamahkarlara
Uşaqlıq dünyasını unudanlara.
Çünki kor olublar –
Öz şirin xatirlərinə.

13.12.2008, Bakı

XATİRƏ ÇIRAĞI

Xatirimdədir təzə Bakıya gələndə,
Bacıma bənzəyən gözəl bir xanım
Evində qutab bişirir,
Satırdı səhərlər küçədə.
Bir az keçmədi ki, saraldı soldu,
Bacıma bənzəyən bu gözəl xanım.
Təəccüb eylədim qara saçların
    bəyaz olmasına
Belə qısa zamanda.
Qadının yerişi sustaldı,
Gözəl bənizi saraldı.
Müştəri çağırın səsi batdı.
Sonra cismi sönüb getdi
Mənim xatirə çırağımın.
Qüssələndirdi məni bu halət.
Hələ də xatırlayıram –
Bacıma bənzəyən bu gözəlin
Çıraq kimi yanıb sönməsini.

13.12.2008, Bakı

ÖZ ŞƏHƏRİNDƏ QƏRİB OLMAQ

Öz şəhərində qərib olmaq çətindi
Tək qalasan, tək işləyib, tək yeyəsən
Olmaya ailən,
Yalnız yaşayasan xatirələrlə.
Yediyin nemətlər böyüyə ağzında.
Uda bilməyəsən tikələri.
Gecə-gündüz daşıyasan ailə xiffətini.
Xəyallarda düyasan
Uşaqlarının qulaq batıran səslərini,
Süfrənin toy məclisinə bənzəməsini.
Evdə biri-birinə qarışan uşaq libaslarını,
Başmaqları, çəkmələri.
Səhraya dönür ev
Bunlar olmayanda.
Allah qorusun məni,
qocalıqda bu halətdən.
Buna görə sevirəm uşaqları,
Onların səs-sədasını
Küçədə, məktəbdə, evimdə.

13.12.2008, Bakı

XATIRLAYIRAM

Xatırlayıram –
Mehriban əmimin ölümünü.
Balaca əmim oğlanlarının
Qüssələnib, saralıb solmasını.
Mən də onların yaşındaydım.
Hiss edirdim ölümün gətirdiyi
boşluğu, qəm-qüssəni,
Onlara gedəndə duydum –
Əmimdən sonra evin boşalmağını.
Elə bil hava yox idi nəfəs almağa.
Əmim oğlanları unutmuşdular
Oynamağı, əylənməyi.
Heç bilməzdim atanın ölümü
Bunca viran edər
bir ailənin həyatını.
Hətta daşı-divarı da dəyişər.
Unuda bilmirəm –
O qüssəli, kədərli günləri.

13.12.2008, Bakı

BİR UŞAĞIN DİLİNDƏN

Yaşayırdım gül-çüçəkli həyətdə,
Firavanlıq içərisində
Bacılarımla, ata-anamla kəndimizdə.
Cənnətdən danışanda gəlirdi
    bu həyəət, bu ev,
        bu firavanlıq nəzərimə.
Dəyişdi bu cənnət cəhənnəm oldu.
Bir anda, bir göz qırpımında,
Öldürdülər ermənilər cavan atamı.
Atamın ölümü –
Yandırdı-yaxdı kəndi nəzərimdə.
Qeyb oldu xoşbəxt günlərimiz.
Anamın çöhrəsi saraldı, soldu
    payız yarpaqları kimi.
Səpələndik hərəməz bir tərəfə
Unutduq o uşaqlıq məhəbbətini.
Sanki yer-göy düşmən oldu bizə
Bilmədim kəsüm Allahımdan,
    dövlətimdən, yoxsa özümdən
Aldılar düşmənlər həyatı
Atamın ölümüylə bizdən.

13.12.2008, Bakı

ATASI ZINDANDA OLAN TƏBRİZLİ UŞAĞIN DİLİNDƏN

Atamın həyatı zindanda keçib
Xatırlayıram onu tutan polislər,
Gələrdilər gecələr qaranlıqda
Küçədə adam olmayanda.
Qapının səsindən bilərdi anam
Ağarardı rəngi bəyaz qar kimi.
Bilirdik anamın halından
Gəliblər, yenə aparsınlar atamı
Zindana, işgəncəyə, ölümə.
Bilmirdim nədir zindan,
Nədən aparırlar atamı...
Amma xatırlayıram atam
Gedərdi öz ayağıyla, sapsağlam,
Qayıdanda iki ay sonra
Qol-qıçı sındırılmış gələrdi.
Anam məlhəm salardı
Atamın ayaqlarına, kürəklərinə.
Eşidirdim atamın naləsini dərd içində
Keçmədi çox zaman,
Öyrəndim atamın hər il
Həbsə atılmasının səbəbini.
Atam istəyirmiş məktəb açsın
ana dilində
Bu zalım dövlət
Buna görə atamı çəkirmiş
Məhkəməyə, işgəncəyə
Ta susdursunlar dilini Təbrizdə.

13.12.2008, Bakı

BİR QAÇQININ DİLİNDƏN

İstəmirəm rəhm edələr mənə
İstəmirəm öz şəhərimdə,
    öz vətənimdə,
Dilənçi edələr məni.
İstəyirəm mənə rəhm edənlərin
    çıxaram gözlərini
Nifrət edirəm onlara düşmən kimi
Danışırım özümlə içimdə
Deyirəm verin haqqımı,
    silahımı özümə.
Rəhm etməyin yalandan,
Lənət oxumayın yalnız sözlə düşməne
Bağlamayın əllərini, ayaqlarını
Qoyun qalxım, alım itirilmiş yerlərimi.
Azad edirəm anamı, bacımı
    vəhşi düşmən əlindən.
Ehtiyacım yoxdu, sizin rəhminizə
Sizin yalançı sözlərinizə
Yalnız inanıram özümə.
Yalnız inanıram özümə.

13.12.2008, Bakı

QIZIM SARAYA

QIZIM böyütdün sən –
Təbrizin adını dünyada
Elminlə, bacarığınla.
Tibbdə yeni kəşflərinlə.
Yenilik gətirdin öz sahəndə
Səsləndərdin Təbriz adını
          universitetlərdə.
Doldurdun internet səhifələrini
Öz tədqiqatının nəticələri ilə.
Ucaltdın ailəmin adını
Dostlar, tanışlar arasında.
İstəyirəm deyəm, sağ ol qızım
Ucaltmısan əzəmətli
Vətənimin adını
Bütün dünyada.

14.12.2008, Bakı

LEYLAMIN YERİ

Leyla, gətirdin mənə,
Qızımın xatirəsini
Açdı çiçəklər ürəyimdə təzədən,
Təzə qan gəldi damarlarıma.
Nə gözəl olarmış
Övlad məhəbbəti.
Çox bənzəyirsən mənim Leylama,
Ruhun dərinə onun kimi.
Gözlərin xatırladır
Keçmiş hisslərimi.
Nə olaydı qəbul edəsən
Məni baba kimi.
Bağrıma basam səni
Leylam kimi.
Hər şeyim var
Dünya mənimdi
Yalnız Leylamın yeri boşdu.

11.05.2008, Bakı

QIZIM MINAYA

Səni həmişə bənzətmişəm
Bahar şükufələrinə.
Mavi göylər kimi gözəlsən,
Diridi xəyalların uşaqlıqdan.
Bağçada səni
Yaradıcı uşaq adlandırırıldı
Sən açdın incəsənət qapılarını
üzümüzə.
Yüksəldin Təbrizin adını
Londonda Kral kollecində.
Sənin təvazökarlığıyla, nəcabətinlə
Qürur duyuram.
Və bunlardan savayı
Bir insan kimi yanıb ürəyin
Şərq millətlərinin
təpdalanmış haqlarına.
Səni görəndə qızım
Təbrizin gözəlliyini xatırlayıram.
Anamın baxışı, duruşu, fikirləri,
Gözəl saçları, gəlir gözümün önünə.
Sən sakitlik gətirirsən qürbətdə
Ruhuma, qəlbimə, düşüncələrimə.

14.12.2008, Bakı

OĞLUM CAMALA

Sən uşaq gözəlliyyənin
təcəssümüydün.
Heç vaxt getmirdi
dodaqlarından təcəssüm.
Az da versək,
çox da versək yeyərdin
Heç görmədim ağlayasan yemək üstə.
Sən səsləndirdin musiqini
Həyatımızda, evimizdə.
Yeniyetməlik dövrümüzdə.
Amma əfsus təşviq etmədim
səni bu sahədə
Sən göstərdin istedadını
dostlar içində.
Göstərdin ki, musiqilə, məhəbbətlə
Almaq olar bu dünyanı əlinə
Böyütmək olar Təbriz adını
Sıravı insanların ürəyində.
Sən sevdin təbiəti, heyvanları, quşları,
Çox çətinliklərə düşdün
Amma vermədin insanlığı əldən
Bilirəm ki, oğlum Camal
Bacın Leylanın vaxtsız ölümü,
Səni də vaxtsız apardı həyatdan.

20.04.2009, Bakı

OĞLUM KƏRİMƏ

Kərim, sən bir uşaqdın –
Həvəsə gətirdin bacılarımı.
Bir il çəkmədi Kərim qoydular
Təbrizdə hər oğlanın adını.
Uşaqılıqda mislin yox idi,
dəcəllikdə, şirinlikdə.
Yorurdun ananı gecə-gündüz
Dözürdü anan inanılmaz səbrlə.
Qızardırdın ananı küçədə,
Bazarda öz ədalarınla.
Amma dəyişildin sən
yeniyyətməlik yaşında.
Sakit, az danışdın oldun ingilislər kimi.
Evdə saatlarla varlığını
Bildirmirdin bir kəsə.
Hər işində sakit, təmkinli oldun,
Hətta uzaqlaşdırdılar
sakit olduğun üçün işdən.
Qızlar sevirilər
sənin sakit təbiətini.
Ancaq açmamısan bu günədək
Qəlbini bir qıza.

15.12.2008, Bakı

XANIMIM JAKLINƏ

Səni bənzətdim Təbrizimin gözəllərinə
Anama oxşarlığın,
Bağladı məni illərlə qürbətdə sənə.
Sən dözdün mənim əzablarıma,
çətinliklərimə,
Ata-ananın etirazlarına.
Ruh verdin yaradıcılığımıza,
Elmi uğurlarıma.
Uca tutdun başını ingilislər arasında
Bir şərqlilə həyat qurduğun üçün.
Xatirimdədir nə qədər sevinirdin
«Təbrizi» soyadını
daşımağa başlayanda,
İtirmədin özünü mənim
tufanlı həyatımda.
Bilmirdin sabah nə olacaq
Bilmirdin gedəndə qayıdacağımı.
Məktublar şahiddi bu
nigarançılığa.
Amma sən möhkəm dayandın,
Mehriban ana kimi
Övladlarımızın yanında.
Unutmadın heç zaman
Sevgini, məhəbbətini
Mən sərgərdan təbrizlidən.
Anam yaxından tanıyanda
Heyran oldu sənə.
Çünki anladı sənin hörmətini
Dilimizə, millətimizə.

15.12.2008, Bakı

ZƏHRA NƏNƏMİZƏ

Zəhra bir lal-kar qadın idi,
Gəlmişdi bizə qardaşlarım uşaqları.
Olmuşdu onlara ana kimi
          mehriban nənə,
Gəzdirərdi onları kürəyində
          iş görəndə.
Bu lal-kar qadında –
          dəniz tək məhəbbət,
          günəş tək enerji vardı.
Yorulmazdı evdə, həyətdə işləməkdən,
Anamı qoruyurdu hər çətin işdən.
Onu tək buraxmırdı süfrə başında
Tutmurdu üzünü heç kəsdən,
Qoymazdı məni
          ağır çamadan götürəm,
Təmizlərdi libaslarımı hər gün.
Anam baxırdı ona anası kimi
Yeməyinə, istirahətinə, səhhətinə.
Bir gün anam dəyişdi dünyasını
Bununla da dəyişildi
Zəhra nənəmizin dünyası.
Qaldı bacılarımın evində,
Deyirlər, yoruldu təklidən,
Rəhmətə getdi bir gün
Bacımın zirzəmisində.
Hələ də daşıyırıq hər birimiz
Bu qayğıkeş qadının
Məhəbbətini ürəyimizdə.

14.12.2008, Bakı

SEVİRƏM SƏNİN RUHUNU

İlk görüşümdəcə sevdim səni –
Öpdüm əllərini.
Bir dəfə yemək başında söylədim
Səni nə qədər istədiyimi.
Çevirmək istəyirəm yazıya
    indi bu hisslərimi.
Keçir xeyli zaman
Universitetdə ilk görüşümdən.
Hələ də yadımdadı, xatirimdədi
    səninlə qarşılaşmağım.
İstərdim yaradam gözəlliyini
    bir kitab surətində.
Amma bağa girməzlər bağbanın
    icazəsi olmadan,
İcazə verin, dadım bir də
    bağınızın meyvəsini.
Görüm nələr gizlənilib bu gözəlliyin
    arxasında.
Məcbur etmirəm cavab verəsiniz mənə
Əgər olmasa bir az
    mənin hisslərimdən sizdə.
Həyatımda çoxlarını görmüşəm.
Amma baş əyməmişəm onların
    zahiri məqamlarına.
Aramışam gözəlliyi əzəməti
    insan ruhunda.

15.12.2008, Bakı

GƏLİN İNSAN OLAQ

Çox sözlər danışılır,
    çox planlar qurulur,
Çoxlu qanlar tökülür müharibələrdə.
Amma sorulmur:
«Necə insan olmaq olar bu həyatda».
Əgər bu böyük qüdrətlərin biri
    anlaya nədir insan.
Nicat verər bu dünyaya
Xilas edər onu –
Davadan, ölümdən, aclıqdan,
İnsanlığ təmiz eşqdi bütün insanlara.
İnsanlığ behişt yaratmaqdı,
Firavanlıq gətirməkdi başqalarına.
İnsanlığ – qorumaqdı insanların
Azadlığını, dilini, mədəniyyətini.
Mən istəyirəm bu insaniyyəti,
Özümdən, millətimdən ötrü.
Çünki olmasa bu insaniyyət –
Nə mən olacağam, nə millət.
Budur insanın məqsədi əgər anlasaq.
Amma təəssüf olsun ki,
Qüdrət sahibləri –
İtiriblər insanlıq düşüncəsini.

15.12.2008, Bakı

SÜD ANAM HUMAYA

Sənin palçıq daxman –
Mənim üçün qəsr idi,
Bizim ev kimi xalçalarla
döşənməmişdi.
Köhnə, rəngi getmiş kilim sərilməmişdi,
Yıxılında dizlərim əzilərdi.
Xatırlayıram, quru çörəyin
Bal dadı verərdi ağzımda.
Bir gün həyətdə –
Sənin məhəbbətin,
Balaca evi doldururdu.
Yayda damda yatmağımız
Göydə ulduzların parıltısı,
Sizin məhəllənin kənd havası,
Süd bacım Fatiməylə oynamağım,
Dan söküləndə qatırların,
Dəvə karvanının şəhərə girməsi,
Musiqi kimi zıncrov səsləri,
Oyadırdı yuxudan məni.
Davam edirdi bu, günəş çıxınca,
Sonra təzədən yuxu aparırdı məni,
Görürdüm başım üstə durub
Səsləyirsən Fatiməni, məni
Nədəndir, unuda bilmirəm səni?

18.12.2008, Bakı

İZZƏT ƏMİYƏ

İzzət əmi süd anamın əriydi,
Səhər gedib axşam evə dönərdi.
Mehriban, gülər üz idi.
Sonralar bildim bənnə işlədiyini.
O, anam Humayı çox istəyirdi,
Görmədim bir dəfə səsinin qalxmasını,
Bir kimsəyə hirsələnməsini.
Sakit yeyərdi çörəyini səhərlər,
Qayıdardı torbası meyvə ilə dolu.
Yayda bizim ən çox yediyimiz,
Meyvə, pendir, çörək olardı.
Evimizdəki yeməklərdən –
Daha çox sevirdim bu yeməkləri.
Çünki dolu idi bu daxma gülüşlə,
məhəbbətlə.

İzzət əmi Novruz bayramında
Alardı boynuna məni,
Təbriz bazarında.
Oturub onun boynunda –
Tamaşa edərdim bəzənmiş dükanlara.
Böyüklərə, cavanlara, uşaqlara.

18.12.2008, Bakı

TƏBRİZLİ BİR ANANIN DİLİNDƏN

Bilmirəm, uşaqlarımın –
Yeməyinin, geyiminin fikrini çəkimi?
Ya necə geyinməliyəm –
Ta polis narahat etməsin məni.
Təccüb edirəm –
Bunu «islam» adına edirlər.
Müsəlman ailəsində doğulmuşam
Bilmədən bu qanunları.
Uşaqkən azad olmuşam –
Şükr etmişəm Allahın səxavətinə.
Nə anam, nə atam qadağa qoymayıb
yeməyimizə, geyimimizə.
Fərq qoymayıblar –
Qardaşımınla mənim aramda.
İndi bilmirəm bu qondarma islamı
kim gətirib,
Belə şeylər nə Quranda var,
Nə Peyğəmbərimiz söyləyib.
Eşidəndə ki, qadınları, qızları,
Həbs edib şallaq vururlar,
geyimlərinə görə,
Eşidəndə ki, neçəsini doldurub
konteynərə,
Havasızlıqdan öldürüblər.
Bilmirəm balalarımın dərini çəkimi,
Yoxsa gələcəyimin fikrini?

20.12.2008, Bakı

BİR ANANIN ŞİKAYƏTİ

Mən gözümü açandan –
Bu fərqləri görmüşəm
    kişilə qadın arasında.
Görmüşəm bacılarımı, tanışlarımı,
Məcbur ediblər ailə qurmağa
Yazılmamış qanunlarla.
Yaranıb konflikt içimdə.
Bir tərəfdən istəmişəm,
Oxuyam, inkişaf edəm,
İstəmişəm göstərəm ki,
Qardaşım edəni mən də bacararam.
Müəllim, mühəndis, həkim kimi
Aça bilərəm elm qapılarını
    insanlar üzünə.
Ancaq açdım bir zaman gözümü,
Gördüm səkkiz uşaq anasıyam.
Amma hələ də içərim yanır
Arzularımın puç olmağına.
Xoşam ana olmağıma,
Fəxr edirəm balalarım.
Amma soruram özümdən:
Allahım, məni yaratmısan məgər
Yalnız dünyaya uşaq gətirməyə?

20.12.2008, Bakı

GƏRƏKMƏZ

Birinin ürəyini sındırmaq –
O qədər çətin deyil.
İnsan bilə-bilə, ya bilmədən
Sındırır ürəkləri,
Yandırır ürəkləri.
Amma insan ürəyi Allahın Kəbəsidir.
Bu Kəbəyə hörmət etmək gərək
həmişə.
Bir insana hörmət –
Bütün insanlığa hörmətdi.
Çünki bir zərrə tamam dünyadı.
Dünyanı bir insanda görmək olar.
Gərəkməz, kiçik sayaq
Qəlbi Kəbə olanı –
İnsanı.

20.12.2008, Bakı

RAZI DEYİLƏM

Heç nə razı etmir məni bu dünyada,
Nə pul, nə sərvət, nə məqam.
Başqalarına nədir faydam?
Onu düşünürəm.
Yemək, içmək, varlanmaq –
Yalnız özünü düşünmək naqislikdi.
Dünyanı dar bacadan görməkdi.
Bu baxış razı etməz insanı həyatda,
Çünki rişəsi acliqdadır.
Mən istəyirəm
    qətrə olam okeanda,
İstərəm qarışam,
    itəm başqa qətrələrdə,
Özgələrinə gərək olam.
Buna görə hərəkətdəyəm –
Buna görə düşünürəm.
Buna görə yaşayıram.

20.12.2008, Bakı

TƏVAZÖKAR ALİM YAKOB BRONOVSKIYƏ

Yakob Bronovski –
Məni təşviq etdi Vilyam Bleykə.
Çağırdı evinə, bağışladı
Bleykə həsr olunmuş kitabını.
Həvəsləndirdi məqaləmi dərc etdirəm.
Heyrətdə qaldım bu əzəmətli
Alimin təvazökarlığına.
İllər keçdi, bitirdim dissertasiyayı
Hazırlaşdım imtahana.
Sevindim, onu təyin edəndə
İmtahan şurasının rəyasətinə.
Bir az sonra dəvət etdilər məni
Londona imtahana.
Xahiş etdilər Bronovskidən
Sorsun sualları məndən.
– Mən Səbri bəyi doktor bilirəm
Amerikadan gəlmədən öncə,
Ancaq bir neçə sualım var
Özüm üçün öyrənəm, - söylədi.
Heyrətdə qaldım bu alimin
təvazökarlığına.
Söylədi bu əsərin –
Hər səhifəsi qızıldı
Gərək nəşr oluna.
Və bu böyük alim
Özü tanıtdırdı kitabı televiziyada.
O zaman gördüm –
Əsil alim təvazökarlığını,
Böyük insan fədakarlığını.

07.12.2008, Bakı

ƏZİZ NESİNƏ

Türk yazarı Əziz Nesinlə
İllərlə dostluq etmişəm.
Siyasi fikirlərimiz fərqli olsa da
Amma böyük insan gördüm onu.
Gəlib götürərdi mənə İstanbuldan
Çatalcada özünün uşaqlar evinə.
Minərdik bir avtobusa
Danışardıq yol boyu
Bir gün dedim:
– Sənin kitablarından yaxşı gəlirin var,
Nə gərəkdir minəsən köhnə maşınlara.
– Qardaşım, mən alıram fikirlərimi,
İlhamımı sadə adamlardan, - dedi.
Kitablarının gəlirindən –
Bir uşaq evi düzəltdi.
Ən kiçik yaşdan, yeniyetməyədək
Uşaqlar gördüm orda.
Böyüklər kiçiklərə baxırdı,
Yaşayırdılar ailə kimi –
Əziz Nesinin başçılığı altında.
Unutmuram bir mənzərəni –
Oturmuşdum Əziz Nesinlə evdə
Bir kiçik qız gəldi
Oturdu Əzizin dizləri üstə sormadan,
Biz danışdıq, uşaq baxırdı sakitcə,
Gözlərindən, üzündən razılıq yağdı.
Sanki söyləyirdi ürəyində
Əziz də, ev də, bu dünya da
mənimdi.

14.12.2008, Bakı

İNDİ ANLAYIRAM

İndi anlayıram niyə –
pozuldu sovet sistemi,
İndi anlayıram niyə –
Getdi bada
    millətlərin zəhməti.
Böyüdürdülər balaca işləri,
Danışdırlar olmayan sözləri.
Təbliğatların sözü vardı, özü yoxdu,
Fəaliyyət iclas üstündə qurulurdu.
Rüşvət, yalan, saxtakarlıq
Ayaq tutub yeriyirdi.
Universitetə girmək üçün
Rüşvət vermək lazım idi.
Pulsuz bir işi aşırmaq olmurdu.
Bu səhvlər idi ki, dağıtdı
Böyük bir sovet sistemini
Məhv etdi demokrasini –
Sosializmin rişəsini.

21.12.2008, Bakı

NADAN HƏKİMLƏRİN CİNAYƏTİ

Ürəyimə tikanlar batır –
Analar balalarını itirəndə.
Xəstəxanalarda uşaqlar ölür,
Naməlum surətdə.
Soranda həkimdən:
–Necə olur bu?
Ana sağlam, ata sağlam,
Ölüm hardan gəlir bu körpəyə?
Bunu Allahın işi kimi izah edirlər.
Tikanlar batır ürəyimə
    bu sözləri eşidəndə,
İstərdim mühakimə edəm
Həkimləri səhvinə görə.
Əgər doğrudan arasaq
    bu cinayətin rişəsini,
Görərik ki, rüşvət dayanır
    arxasında
İnanmır gözlərim,
Balalarımız heç nədən ölürlər
Nadan həkimlərin əlində.

21.12.2008, Bakı

TƏZƏ DOĞULMUŞ KÖRPƏ

Nə qədər gözəldi –
Təzə doğulmuş körpəyə
Anasının süd verməsini
seyr etmək.
Körpənin həyat eşqinə,
Ana sevgisinə,
Addım-addım dünyaya gəlişinə
Məftun olmaq.

25.12.2008, Bakı

KAŞ BITMƏYƏ...

Kaş, bitməyə bu gecənin ömrü –
Gəlib xatirimə –
Ömrümün bütün gözəllikləri,
    şirin xatirələri.
Uğurlarım, müvəffəqiyyətlərim
Ruhuma qanad verən
İşıqlı anlarım,
    dəqiqələrim, günlərim
Dolaşır yaddaşımda.
Kaş, bitməyə bu gecənin ömrü.
Gəlib xatirimə –
Ömrümün bütün gözəllikləri.

25.12.2008, Bakı

RUHUN TÜĞYANI

(poema)

Çox qədimdi Azərbaycanın tarixi,
İlk mədəniyyəti –
Əski türklər – şümerlər yaradıb
Beş min il əvvəl yer üzündə.
İndi düşmənlərimiz –
Türkün qədim mədəniyyətini
Öz adlarına çıxırlar.
Hətta özümüz də bilmirik tariximizi.
Misirə, Yunanıstana şəkkim yox,
Amma təəssüflər olsun,
İngiltərədə dərs deyəndə –
Hərdən görürdüm,
Türk dünyasından
          gələn tələbələr,
Öz əsillərini yunanda,
Misirdə axtarırlar,
İsbat etmək istəyirlər –
Türk mədəniyyəti,
Yunandan nə qədər təsirlənib.
Buna nə deyəsən?
Azərbaycanın tarixi
Yenidən öyrənilməli,
Yenidən yazılmalıdır.
Bunu zaman tələb edir,
Tarix tələb edir.

Firdovsinin şovinizmi

Fars hökumətinin –
Yanlışı siyasəti,

Ana dilimizdə oxumağı
yasaq edibdi məktəblərdə.
Kifayətlənməyib bu cinayətlə
Hətta yanlış öyrədiblər tarixi bizə.
Guya Turan –
Vəhşi insanlar məskəniymiş.
Çünki fars şairi Firdovsi
Yaratmışdı bu təsəvvürü bizlərdə.
Farslardan bir qəhrəman, şücaətli
İnsan obrazı yaratmışdı
Şeir adına qoşduğu yalanlarda.
Türklərin vəhşi obrazını
Yaratmışdı insanların zehmində.
İrandan çıxandan sonra –
Turan mədəniyyətini öyrənib
Türk tarixilə tanış olanda
Heyrət etdim fars şairinin
Neçə əsr bundan əvvəl
İnsanlığa yaraşmayan şovinizminə,
Türkə xəyanətinə.
Bir millətin tarixinin
yalandan yazılmasına,
uydurulmasına.
Mədəniyyət beşiyi Turanın
Vəhşi kimi canlandırılmasına.

Şəms Təbriziyə

Heyf, Şəms!
Sən diri ikən –
Daş kimi, canlı ölülərin
Əhatəsində yaşadın.
Nicat tapmadın doğma ocağında.

Mane oldular
tarixin çərxinin
dolanmasına.
Bir çırağın –
Öz yurdunda yanmasına.
Sən oldun su,
Zaman dəyirmanına.
Günəş oldun güllərə, çiçəklərə,
Ağacları hər zaman.
İşıq oldun xalqının
Qaranlıq gecələrində.
Kaş, sənə qurban olaydı
Bu canlı ölümlər.
Azad olaydı tariximiz,
Bu bələlardan.
Cahillər düşüblər hər libasa
Din libasına,
azadlıq libasına,
siyasət libasına.
Birliyə, qardaşlığa, dostluğa
qarşıdılar
Bu ikiüzlü adamlar.
Heyf, Şəms!
İndi sən yoxsan.

Səttar xana

Niyə səndən qorxurdu –
Daxili, xarici düşmənlər, Səttarxan!
Niyə xalqımız bu qədər sevir,
Tərif edir səni, Səttarxan!
Əmirəxiz məhəlləsindən keçəndə
Divarlar da baş əyib

sənin şucaətinə,
Vətən sevginə.
Uşaqılıqda analarımız səndən
Bəhs ediblər beşik başında,
Kişi, qadın, qoca, cavan,
İştirak ediblər –
Sənin başçılıq etdiyin Təbriz üsyanında.
Qızlar, qadınlar kişi libası geyib,
Müdafiə ediblər Təbrizi
    səngərlərdə
Sənin yanında.
Şəhid olandan sonra
Bilinib qadınıqları.
Saxlamısan Təbrizi ayaq üstə
Tam bir il düşmən mühasirəsində.
Sındırmısan, ümitsiz etmişən,
Düşməni əməlindən.
Buna görə xalqımız sənin adınla
İllər boyu fəxr duyacaq.
Zaman gəlib qalxasan təzədən
Üsyan edəsən zülm əleyhinə.
Ucaldasan yenidən
Təbrizin başını zirvələrə.

Firudin İbrahimiyyə

On yaşında idim,
Milli Hökumət dövründə,
İzləyirdim xəbərləri
    gecə-gündüz, diqqətlə,
1946-nın axırlarında –
Getmişdim səhər tezdən
    çörək almağa.

Gördüm qaçaqaç var küçədə
əsgərlər arasında
Sordum qaçan əsgərlərin birindən:
– Əcəba, nə olub bu gün, söylə mənə.
– Yıxıldı hökumət,
yıxıldı evimiz,
Məhv oldu gələcəyimiz.
Qırırlar günahsız insanları, -
söylədi əsgər qaça-qaça.
Sonra eşitdim ki,
Dara çəkirlər
Firudin İbrahimini
Təbrizdə millət bağı önündə.
Unutmaram o günü ömrümdə.
Getdim gördüm, camaat yığışıb
Dövrə vurub Firudinin ətrafında.
Dar ağacı kənarında,
Yer,
göy,
dam-divar
Dolu idi silahlı əsgərlə,
Yalnız Firudini dar ağacına
çəkmək üçün.
Bu qədər qüvvə cəlb olunmuşdu.
Gördüm bir gözəl cavan uca qamətilə,
Məğrur durub dar ağacı qarşısında.
Geyinibdi gözəl kostyum
Salıbdı qalstuku boynuna,
Sanki dar ağacına yox,
Bir ziyafətə gəlibdi.
Bu halət daha çox
qorxudurdu düşməni.
Göstərirdi bu şəxsin iradəsini,

qüdrətini
Və sınımaz Vətən eşqini.
Kəndiri boynuna salmadan əvvəl
Xar etdi şah qoşunun bu cümləylə,
Gör nə qədər bu xainlər zəifdirlər,
Qorxurlar məni hətta
Dara çəkməkdən.
Amma bütün vücudumla inanmışam.
Azərbaycanın varlığına.
Üç dəfə –
«Yaşasın Azərbaycan!» dedi
Sonra saldı kəndiri
Öz əliylə boynuna.
Qəhrəman kimi ölümüylə –
Qorxu saldı.
Xain düşmənin canına.

İqbal Lahuriyə

Tanışam sənin
fikirinlə,
seirinlə,
fəlsəfənlə
Gənclik illərimidən.
Tapmışam səndə işıqlıq, aydınlıq
Dinin, məzhəbin qaranlıq çərçivəsində.
Sən islamı nə qədər
insanlaşdırdın
Həyatda hərəkəti, elmi anlamağı,
Bilik qazanmağı
göstərdin insanlara.
Bilmirəm bu gücü, qüdrəti

Hardan almısan sən?
İngiltərəyə gedəndən sonra
Öyrəndim ki,
Almaniyada elm öyrənmişən,
İngiltərədə dərs demisən.
Alt-üst etmişən ənənəvi fəlsəfəni
Təzə fəlsəfi fikirlərinlə.
Sənin fəlsəfəni
    öyrəndikdən sonra
Hakim oldu varlığımıza
    düşüncələrin.
İllər keçsə də,
Qopa bilmirəm –
    sənin düşüncələrindən,
Ruşuma hakim olan
    fəlsəfi fikirlərdən.
Demişdin bir yerdə
İslamda peyğəmbərliyi
Fərddən camaata gətirməyini.
Öyrətdin ki, Allah bizə
Şah damarımızdan yaxındı.
Hər kəs özlüyündə
    peyğəmbər ola bilər.
Fəxr edirəm sənin,
Şərq fəlsəfəsinin
    səsi olmağına,
Şərq elmini –
Qərbdə ucaltmağına.

Təbriz xatirəsi

Bakının günəşli səhəri
Yadıma salır Təbriz günlərini.

Gün düşərdi
Gözəl Təbriz xalçaları üstünə.
Can tutardı güllər xalılar üstündə
Ən sevdiyim gün
Məktəbə getməyən günlərim idi.
Oturardım səssiz-səssiz
Tamaşa edərdim
    xalçalar üstündəki
    bu gülüstana.
İstəməzdim anam gəlib
İçəridə təmizlik apara,
Ayıra məni bu tamaşadan.
Xahiş edərdim anamdan
Bir az da oturum.
Baxım bu sehrli gözəlliyə.
O zaman bilməzdim
Gələcək bir zaman
Qürbətdə həsrət qalacağam
Təbrizli günlərimə,
Ömrümün o gözəl illərinə.

Ziya Sədrın
xatirələrindən

Neçə il öncə yazmışam məqalə
Şeyx Şamil haqqında.
Nəşr olub yazdıqlarım
    Avropada, Amerikada.
Amma görüşdüm
Təbrizli bir dostumla
    bu yaxınlarda.
Canlı xatirələr danışdı

mənə bu insandan.
Onun babası Səmərqənddə
Təhsil aldıqdan sonra,
Vuruşub Şeyx Şamilin
Ordusunda o zaman.
Ucalıb general məqamına
öz ləyqaətilə
Şamilin sevimlisinə çevrilib.
Sonra da
Ordu başçısı olub.
Bir döyüşdə
İki hissəyə böldüyü ordusuyla
Salıb rus qoşunlarını mühasirəyə.
Bunu danışanda övladlarına
Deyibmiş
Öldürdüyü düşmənlərin
Qanları dolubmuş zirehinin haqlasına.
Sonra Təbriz həsrəti
Buraxmayıb onu.
Qayıdıb Təbrizə .
Əynində hərbi libası,
İki başlı qılıncı.
İndi də qalır bu geyimlə qılınc.
Uzaq döyüşlərin xatirəsi kimi.
Deməli, Təbriz igidləri
Agah imiş Şamilin varlığından.
Onun ruslara qarşı
Azadlıq savaşından.

Seyid Cəfər Pişəvəriyə

Pişəvəri böyük şəxsiyyət idi,

Qurban getdi –
Moskvayla Tehranın oynuna.
Milli hərəkatın igid oğlu –
Pak ürəklə, təmiz arzularla
İstəyirdi qurtrasın Azərbaycanı
Düşdüyü halətdən.
Könlükdən,
    istismardan,
        cəhalətdən.
Düşmən əsarətindən,
O bilirdi ki, millətin
    dili,
        məktəbi olsa,
İnsanları oxuyub, yaza bilsə
    öz ana dilində
İnkişaf, tərəqqi edər.
Ömrü boyu
Ağır zillətlərə dözdü
Xalqının yolunda.
Diktator Rza şahın
Zindanını gördü.
Ancaq sınımadı,
    əyilmədi,
Yenə sadıq oldu öz məramına.
Yaratdı Milli Hökuməti Təbrizdə
Oyatdı xalqımızı yuxudan.
Xatırlayıram o illəri –
Kəndlilərin, fəhlələrin
Dəstə-dəstə könüllü,
    şövq ilə
Vətəni qorumağa gəldiklərini.
Bir qürur yaranmışdı insanlarda
Qocalarda, gənclərdə, uşaqlarda,

Mən də məktəbdə oxuyurdum,
Duaları, seirləri öz dilimdə,
Xatirimdədir öyrənməmişdik
bir şeiri:
«Daşları ləldi, qumları mərcan,
Yaşa, yaşa Azərbaycan!»
Hələ də yayaşır –
Bu qürur hissi canımda
Bu qüruru Pişəvəri verdi
Vətən sevgisiylə bizlərə.
Düşmən dözə bilmədi,
Millətin qüruruna.
Tutdular gülləyə minlərlə insanı
Gözlərimin önündə.
Pişəvərini aldadıb hiylə ilə
Bakıya apardılar.
Az zaman keçmədən
son qoydular həyatına.
Amma onun milli hərəkəti
Bitməyib,
davam edir
bu gün də.

Səfərxan Qəhrəmaniyə

Sən illərlə
düşmən zindanında qaldın,
Baş əymədin
cəlladların işgəncəsinə,
Min cür hiyləsinə.
Xatirimdədir sən
inqilabdan sonra

Tehranda zindandan
    azad olmağın,
Gəlmişdi minlərlə
Azərbaycan türkü Təbrizdən
Səni qarşılamağa.
İnsanlar –
Gətirirdilər səni
    qərhəman kimi
    əlləri üstə.
Oldum sənin toplantında,
Gördüm –
Çöhrəndə parlayan qüruru,
Əfsanə kimi görünən vücudunu.
Zindan görmüş insanlar,
Kəbə kimi baş əyirdilər sənə.
Sən səbrlə, mətanətlə
dəvət edirdin onları
Mübarizəyə,
    müqavimətə,
    şücaətə.
Heyran qaldım, sənin
Zindanda formalaşmış
Azad şəxsiyyətinə,
Ucaldığın azadlıq təxtinə.

Mərziyə Uskuyiyə

Səninlə görüşə bilmədim,
Qızım Mərziyə!
Amma eşitdim dostlardan,
    tanışlardan,
Səni sevənlərdən

Azad fikirlərinin –
Vətən torpağına
Su kimi yayılmasını.
Axdın gecə-gündüz dayanmadan
İlham verdin
    qəflətdə olan qadınlarımıza.
Sarsılmaz ruhunu
    buldum şeirlərimdə
Qızım Mərziyə!
Əfsus, düşmən susdurdu sənin
Bu əzəmətli ruhunu.
Eşitdim bir gün qürbətdə bu xəbəri,
Kədərləndim,
    qüssələndim sənin faciənə.
Amma hədəf getmədi,
Hər zaman bəhrə verəcək –
Sənin azadlıq toxumu səpən
    mübarizələrin.

Behruz Dehqaniyə

Tanıyırdım Behruz Dehqanini
Bir ziyalı kimi,
    vətənpərvər
    müəllim kimi,
Bölüşərdik fikirlərimizi
    məktub vasitəsilə,
O Təbrizdə,
Mən Edinburqda yaşayırdım.
Göndərərdim ona
Bəzi fəlsəfi,
Tarixi, siyasi kitabları,
Bir yaz günündə görüşdüm

Məşhur qəhvəxanada,
bağ qabağında
Onun çox səmimi, bilikli
Vətənsəvər olduğunu hiss etdim.
Bir gün çəkildik –
Sakit bir guşəyə,
Sordum ondan
Səməd Behrənginin
Arazın slarında
Müəmmalı ölümüylə bağlı.
Saldı başın aşağı –
Dərin xəyala daldı.
Bir az sonra söylədi kədərle:
«Səmədin ölümü məlum olmadı
Qaranlıq qaldı bizlərə».
Qayıtdım Londona
Bu görüşdən sonra.
Eşitdim Behruzun
İşgəncə altında öldürülməsini
neçə ay sonra,
Dilim gəlmir –
Şərh edəm bu insanın
Düşmən əlində
şəhid olmasını.

Səməd Behrəngiyə

Bir yaz günü –
Səməd Behrəngi ilə
Bəhsimiz oldu evimizdə.
O zaman mən –
Gizli gəlmişdim Təbrizə
Anamı görməyə,

Sordum Səməddən:
– Nə edirsən,
Nə yazırsan ki, belə?
Salmısan şah rejimini
    iztirab içinə.
Baxaraq üzümə
    fikirli gözlərilə:
– Mən həqiqətdən savayı
Bir şey yazmıram,
Mən gördüyümü yazıram
Səbri qardaşım, -
    söylədi.

Əfsus –
Qoruya bilmədik Səmədi
Düşmən fitnəsindən.
O, milli mübarizəmizin
    fəxri, örnəyi idi,
Canlı tarixi idi.
Azadlıq təlim edən müəllim idi
Qaranlıq yolların çırağı,
Zülmət gecələrin nuru idi.

Əzizə Cəfərzadəyə

Böyük insanlar –
Öz zəmanəsində
İlham verərlər,
    ruh verərlər,
Dayaq olarlar
    millətində, xalqına.
Böyük insanlar –
Dünyadan gedəndən sonra

Boş görünər yerləri.
Darıxdırar şəhər adamı,
Vətən adamı.
Bu hissləri yaşadım
Əzizə xanımın taleyində.
O, həyatını dəyişəndən sonra
Elə bil dövrəm boşaldı,
Dünyam boşaldı.
Kaş daha çox öyrənəydim
Onun biliyindən,
Qızıl kimi təcrübələrindən
Çünki hər zaman –
Onunla görüşümdən sonra
Ruhum zənginləşirdi,
Dünyaya baxışım dəyişirdi.
Əzizə xanım –
Əvəz olunmayan
Bir şəxsiyyətdi
Türkün qəhrəmanlıq tarixində.
Gözəl bir nümunədi qadınlığa
Heyf ki, tanıtdırmamışıq
Bu şəxsiyyəti dünyaya.

İsmayıl Şəmsə

Şəms, ölüm haqdı
Nə bu cür ki, eşitdim
Günəş batar
Nə bu cür ki, sən batdın
Tənha bir bağ otağının
küncündə
Xəstələndin,

Yoxsa acından
Dünyanı dəyişdin – bilmirəm.
Qarışıq xəbərlər sarsıtdı məni.
Ağır kədər qondu qərrib ürəyimə.
Söndü ölümünlə arzuların.
Sən Şəms idin –
Güney tarixində,
Güney hərəkətində.
İşıq salmışdın
qaranlıq həyatımıza.
Heç zaman getməz
İşıqlı izlərin
Sən günəş kimi təzədən
Doğulacaqsan
Vətən tarixinin
Mübarizə üfüqlərində.

Savalan dağı

Savalan dağı, ay Savalan dağı!
Nədən canında isti qan,
Başında bəyaz qar,
Baxırsan belə sakitcə
Zindandakı elinə.
Görmürsənmi –
Dilini, millətini sevənə xain,
Vətənini sevənə təziyə-tələb
deyirlər.
Ana dilində məktəb istəyənlərə
Zülm edirlər.
Savalan dağı!
Sən daşıyırsan

tarixin dərddini,
əzəmətini,
Qəhrəman babalarımızın nəsihətini.
Bilmirsənmi –
Düşməne, zalıma
Nifrət müqəddəsdür.
Nədən kəsmirsən zalımların əlini?
Nədən məsum insanların
Tökülən qanlarına
Göz yumursan.
Bilmirsənmi –
Sən Azərbaycanın səssiz harayı
fəryadısan.
Qaldır başını,
Gör əzab çəkən övladlarını
Qəddar düşmən əlində.
Qalx Savalan dağı, qalx ayağa!
Uçur bu zülm səltənətini!
Sən qoy zülmə, köləliyə,
Axı, əsarət yaraşmır
Tarixlər yaradan
Azərbaycan türkünə.
Qalx, Savalan dağı!
Qalx! Qalx!

Səhənd

Ey Səhənd,
Ey Vətənimin anası!
Doldurmusan xatirələrimi
Balla, şəkərlə,
Hər yaz, hər bahar,
Bağışlayırsan gizli sularla

Xəstələrə şəfa.
Amma görürəm
Yalnız zalım hakimlər, pulu məmurlar,
Bəhrələnilər
Sənin balından, südündən,
Bütün nemətlərindən.
Amma öz millətin qalıb
Balının, südünün,
Şəfalı sularının həsrətində.
Bax, anam Səhənd,
Öz övladlarının taleyinə.
Qoymurlar yazsınlar,
oxusunlar
Sənin dilində, ana dilində
Doğma Vətənimizdə.
Amma qüssələnmə anam,
Bir zaman gələcək,
İgid oğulların –
Azad edəcəklər düşmən əlindən.
Öz şirin dillərini.
Balalarımız azad surətdə
Oxuyacaqlar öz doğma dillərində.
Təbriz, Zəncan, Ərdəbil,
Sulduz, Həmədan, Qəzvin,
Tutun əllərinizi möhkəm!
Qaldırın qaranlıq din buludlarını
Millətimizin başından.
Artıq gecdir, daha səhər açılıb,
Dan ulduzu parıldayır,
Azadlıq günü doğulmaqdadır.

Eynalı dağı

Ey Eynalı dağı!
Uşaqlığımın şirin xatirəsi,
Qüssəli xalqımın dayağı,
Gizli sirlərimizin yatağı.
Səttarxan üsyanının
Xiyabani hərəkətinin şahidi,
Milli Hökumət zamanı
Fədailər məskəni.
Bilirəm –
Niyə qan sağılıb gözlərinə.
Çünki görürsən –
Ətəyindəki Təbriz zindanda
Millətin məsum övladlarına
İşgəncə verilməsini.
Öldürülən ataları,
Yetim qoyulan balaları.
Qaldır başını!
Çağır qəhrəman Vətən övladlarını!
Nədən unudulub
Qəhrəmanlıq tariximiz.
Qoy, görsün qəddar düşmən
Bizim milli iradəmizi!
Qaldır bir də
Odlar yurdu –
Azərbaycanın qiyamını.
Ey Eynalı dağı!

Ərk qalası

Ey Azərbaycan
Tarixinin simvolu,
Ey Təbrizin dayağı!
Ey ümitsizlərin ümidi,

Keçmiş günlərin əzəməti.
Əyilməsin sənin başın,
Sınmasın qamətin,
Türk düşməni İran dövlətinin nifrəti
səni əyməsin.
Saxla qamətini, möhkəm dur yerində.
Xar et, xalqımızın düşmənlərini.
Qüvvət ver, azad et,
məhbus millətimizi.
Uşaqlıqda –
Hər gün səni görməyə can atardım,
Ərk qalası!
Ötən illərin xatirəsi,
İsti günlərimizin kölgəsi.
Oyat yatmış xalqımızı,
Qəflət yuxusundan.
Ürək ver gənclərimizə,
Bu müqəddəs milli hərəkətimizdə
Ərk qalası!
Nə zaman ayağa duracaq
Təbrizin qəhrəman xalqı.
Qalx səslə xalqımızı,
Dəvət et mübarizəyə.
Qaldır üstünə Türk bayrağını –
Azərbaycan bayrağını.
Dalğalansın uca başında,
Qoy övladların,
Sevinsin səni görəndə.
Daha cürət etməsin düşmən,
Bu qədər zülmə, sitəmə.
Daha bəsdir, Ərk qalası!
Qoyma tökülsün bu qədər
Azadlıq istəyənlərin qanları,

Daha bəsdir!
Daha bəsdir, Ərk qalası!

El gölü

Ay El gölü!
Təbrizimin görüş yeri.
Yaz gələndə açılırdın,
Dostlara qəlbini açırdın.
Sevənlərin, sevişənlərin
Ziyarət yeri idin.
Dostların ziyafət yeriydın.
Xatirimdədir, dostlarla –
Sənin başına dolananda
Dərdlərimizi, arzularımızı
Bir-birimizə söyləyəndə
Nə qədər yüngül
    qayıdardıq evimizə.
Yuxumuz şirin olardı o gecə.
Təbrizin –
Xəfif meh əsən gecələrində
Düşmənlərimiz bu görüşləri,
Ziyafətləri görəndə
Qorxu düşürdü xain canlarına.
Adını dəyişdirdilər,
Bir zaman Şah gölü,
Bir zaman Fars gölü,
Bir zaman da İslam gölü oldun.
Ay El gölü!
Ta silsinlər sənin məhəbbətini,
Əzəmətini, qüdrətini
    uşaqların ürəyindən,

Məqsəd bu dəyişikliklərlə
El gölünü tarixdən silməkdi,
Onu kiçildib –
Xatirələrdən götürməkdi.
Onu qorxulu səmtə çevirməkdi.
Bir zaman dedilər guya –
Burda cavanlar görüşür, öpüşür,

Əxlaqsızlıq edirlər.
Polis gənclərə
İşgəncə verməyə başladı.
Oğlanları, qızları bu bəhanəylə.
Buraxmadılar El gölünə.
Vəhşət yaratdılar
Hər tərəfdə din adına.
Bir az sonra,
Bu cinayət daha çox
Siyasi müstəviyə keçdi.
Tapıldı –
Azadlıq istəyən gənclərin
Cənazəsi El gölündə.
Meyidlər çıxdı su üzünə.
Qaralmış, qol-qıçı sınımış
Sanki cəlladlar qorxudan
Yer tapmamışdı
Gizlətsin cinayətlərini.
Buladılar El gölünün suyunu,
Şəhid qanı ilə.
İndi görürəm –
El gölü qan ağlayır,
Bu cinayətlərin davam etməyinə.
Ay El gölü!
Anamın,

atamın,
tariximin yadigarı.
Havam, suyum, bərəkətim.
Qalx, qoyma sənin əlinlə
Şəhid etsinlər gənclərimizi!
Qalx, sel ol,
Sularınla cavab ver düşmənimizə.
Kəs cinayətkarların
ayağını tariximizdən.
Azad et, dilimizi, millətimizi.

Urmiyə gölü

Mən əsrlər yaşamışam,
İçimdə əzəmətli tarix yaratmışam,
Böyük dövlətlərin,
impereatorların
tarixinə düşmüşəm,
Yüzdən çox adanı
Sinəmdə yetişdirmişəm,
Bu adalarda həyat var,
Cənnət kimi bağlar var.
Eşq var ürəyimdə,
Qəzəb, nifrət daşıyıram
düşmənlərimə
Qəzəbli sularımda.
Mən tarixin şahidiyəm.
Dövoəmdəki bağlar
Dünyada məşhur olub.
Neçə böyük insanın varlığı,
Zərdüşt peyğəmbərin adı,
Mənimlə bağlıdı.
Çoxları deyirlər,

Sivilizasiya məndən başlayıb.
İndi soruram, sizlərdən:
– Nədən bu cahillər mənim
Adımı dəyişib Rzayə qoyublar?
Diktator Rza şahın adı ilə.
Nə üçün fars şavinistləri
Adımı dəyişib, öldürüb ruhumu,
Hər tərəfdən türk düşməni
Hücum edib mənə,
Yanır ürəyim, yanır,
Göz yaşım quruyur, bu dərdlərdən.
Qalxın, balalarım, qalxın!
Mənim adalarımda şirin sular axır,
Həyat çeşmələri yenə də qaynayır,
Kəşf edin bu suları,
Sirab edin yanmış ürəyimi,
Qoymayın fars şovinistləri,
Türk düşmənləri,
Məni doğma vətənimdə
viran etsin,
Qoymayın,
Mən Azərbaycanın bariyam.
Tarixin yadigarıyam.
Yayda, qışda millətin,
Dərdlərinə dəvayam,
Kəsin düşmənlərin ayağını
Mənim gözəl ölkəmdən!

Ağrı dağı

Ey Ağrı dağı,
Nuh gəmisinin qərargahı
Tariximizin əfsanəsi,

Azərbaycanın əzəməti,
Niyə qaldırmırsan başını,
Erməni cinayətlərinə.
Tarix boyu qəsb edib
Doğma yurdumuzu
    bu düşmən.
Cəsarəti, həyasızlığı yetişib
Bu həddə ki,
Sənə sahib durmaq fikrinə düşüb.
Ta örtə öz çirkin sifətini simvol kimi,
Sənin əzəmətinlə.
Amma dünya bilir –
Sən də bilirsən tarixdə,
Bu cinayətkar ermənilər
Sonradan gəliblər bu yerlərə
Azərbaycan torpağında
İrəvanda, Qarabağda
Yer verilib bunlara,
İndi isə həyasızca,
Ev sahibini Şuşadan,
Laçından, Kəlbəcərdən,
Bütün Qarabağdan
Çıxarıblar eşiyə.
Tutublar ev sahibinin
dədə-baba yerlərini.
Bu ədalətsizliyə, bu dərdə
Necə dözsən?
Ey Ağrı dağı!
Daha daşıma bu ağrını ürəyində,
Çağır, qaldır qəhrəman
    balalarını
Oturtsunlar zalım düşməni
    öz yerində

Bəzz qalası

Ey Bəzz qalası!
Uca qamətinlə,
Göylərə çəkilməmiş əzəmətinlə
Azərbaycanın vüqarısan.
Babək yadigarısan.
Yaşayır tarixdə –
İki sistemin mübarizəsi
Biri islam adına xəlifələrin istibdadı
O biri Babəkin istibdada qarşı qiyamı,
Deyəsən tarix təkrar olur indi də,
Bir tərəfdə donmuş, ölmüş
    molla rejimi
Müqabilində milli hərəkət,
Babəkin yolun gedənlər
Birisi cəhalətə, qaranlığa
    aparan sistem,
O birisi işıqlığa, azalığa gedən yol.
Bəzz qalası, sənin yolun
İşıqlığa, azadlığa gedən yoldur,
Neçə illərdir –
Başlanıb bu hərəkət Azərbaycanda.
Gənclər sənin işığında
Hərəkətə gəliblər.
Minlər, milyonlar üz tutublar
Sənə Kəbə kimi.
Öyrənilər bu yolun əzəmətini
Professor Zehtabidən.
Bu şəxs qurban verdi özünü,
Vətən yolunda öldürüldü
İran İslam rejiminin əlilə.

Amma sözləri, fikirləri
Silinməyən izlər qoydu.
Bu izlər çıraq olub,
Gənclərimizin yolunda.
Qaldır başını Bəzz qalası!
Qorxma düşmənin –
Vəhşi həmləsindən,
Etirazından, təhdidindən.
Sən olmusan –
Azərbaycana iftixar,
Azadlıq istəyən
Millətimizə etibar,
Ey Bəzz qalası!

Xudafərin körpüsü

Ey Xudafərin!
Böldülər, sındırdılar səni,
Ta ayırsınlar ikiyə bir milləti.
Bilmədilər adın kimi –
«Allah yaradan» birliyi
Bölmək mümkün deyil.
Bu ad, bu körpü, bu əlaqə,
Millətin birlik simvoludu.
Sənin daşlarında
Bir tarix yatıbdır –
Həsərət tarixi,
ayrılıq tarixi,
birlik tarixi.
Sındırıblar
Sənin qolunu, qanadını
düşmənlərimiz,

Düşünüblər bəlkə
Yuyub apara səni
Araz suyu bir gün.
Amma bilməyiblər –
Arazın suyu göz yaşdı,
Xalqımızın ayrılıq həsrəti.
Bu göz yaşında duyğular var,
İlahi hisslər var.
Allah dərman verib
göz yaşını
Həsrətdə qalanlara,
ayrılanlara.
Araz millətin ayrılıq rəmzidi.
Sənin varlığının
sirridi, Xudafərin.
Yaşat bu sirri ürəyində,
göz yaşlarında,
Ta bir gün gələ, qovuşa,
Bakı-Təbrizə, sevgi-sevgiyə,
Ana-balaya
Ey Xudafərin!

Təbrizin xalçaları

Təbrizin xalçaları, xalıları
Bizim keçmiş tariximizdi.
Zəhmətkeş xalqımızın
təxəyyülünü
Cürbəcür rəngləri,
Təbrizin canlı xatirələridi,
Mən o nəqşələrdə,
o rənglərdə
Balaca uşaqların

barmaq izlərini,
Məsum qiyafələrini görürəm.
Həm xoşhal oluram,
həm kədərlənirəm.
Xoş oluram –
Bu uşaqlarla oynadığım günlər
yadıma düşəndə,
Fabrikimizdə –
Ləzzət verirdi onların
Mehriban rəftarları mənə.
Kədərlənirəm yadıma düşəndə
Onların qış günündə
Nimdaş geyimləri,
İlmək salanda qanayan barmaqları.
Xalça toxuyanda –
Yaralı barmaqları ilə
Məcburdular işləməyə.
Belədə –
Qanlı iz düşürdü
Xalçanın ağ boyalarına.
Ürəyim dözmürdü onları
bu halda görəndə.
İstəyirdim –
Onları azad etsinlər
Mən işləyim yerlərinə,
Yaralanmış barmaqları
sağalana qədər
İndi xəyalımda
Təbriz xalçaları
Məsum uşaqların
Həyat salnaməsidi,
Qımızı rənglər
Onların qanlarının izidi,

Hələ bu ikilik yaşayır içimdə,
Təbriz xalçalarını görəndə.

Şəhriyar

Sən Qorqud nəslindənsən,
    Şəhriyar,
Sən peyğəmbər nəslindənsən, Şəhriyar
Sənin xəyalın aşıbdı zamanı, məkanı,
Min illərin tarixini
    görə bilirsən bir anda.
Yaradırsan xəyalında şairləri hər zaman
Əbədi gəlmisən sən yer üzünə.
Sənin səsin, sirtin qırıb zəncirləri
    dilimizdən.
Heydər baba kimi dağ durub arxamızda
Sən məhv etdin Pəhləvi sülaləsini,
Verdin fars şovinizminin
    səksən illik zəhmətini bada.
Bundan ötrü doğru deyiblər ki,
Şairlər dolandırır tarixin çərxini.
Titredir şahların taxt-tacını,
Deyirlər –
Sən əsrlərdir, doğulmusan.
Məncə, şairlik ruhu yaranmış
    min illər öncə.
Şəhriyar, sən əsrlərin səsisən,
Dədə Qorqudların nəfəsisən.

Balaş Azəroğluna

Qardaşım, Balaş!

Nə qədər sürəcək bu zaman?
Nə qədər anaların
Gözləri yolda qalacaq?
Nə zaman gələcək,
sən də, mən də
Milyonlarla
həsrətdə,
ayrılıqda
Yaşayan balalarımız
«Ana Vətən» deyərkən
Düşəcəklər diasporun oyunlarına
Qanı qanımızdan olan
Vətən satqınlarının toruna.

Əbulfəz Elçibəyə

Elçibəylə ilk görüşümü –
Unuda bilmirəm.
Eşidəndə ki, Güneyliyəm,
İngiltərədən gəlmişəm,
Görüşüb söhbət etmək istəyirəm
Gülərlə «xoş gəldin» - dedi.
İlk görüşümüzdə.
Güneydə,
Ana dilində məktəblərin
Olmamasından danışdıq.
Parçalanmış Azərbaycanın
bütövləşməsindən,
Bir də
Türk dünyasının azadlığından
danışdıq.
Sözləri diqqətimi çəkdi
Bu böyük insanın.

Neçə dəfə təkrar etdi bu cümləni
«Türk dünyasının birliyi
Azərbaycanın Güneyindən –
Təbrizdən keçir».
Ancaq narazılıq etdi –
Bəzilərinin savadsızlığından,
Kobud hərəkətlərindən.
Mən özüm də anlayırdım
bəzi şeyləri.
Bu böyük insanla görüşməzdən öncə.
Sanki özbaşınalıq var idi onun
ətrafında.
Anladım ki, bunların hamısı –
Elçibəyin sadəliyinə,
səmimiyyətinə bağlıdı.
Ona olan böyük sevgini
Azərbaycanda görəndə,
Belə düşündüm ki, bir gül bitmişdi
Səhrada tikanlar içində.
Ayrılanda məni
qapıdan yola saldı.
Onun bu təvazökarlığı, insaniyyəti
Əbədi qaldı xatirimdə.
Elə bu xatirəylə də
Döndüm qürbətə.

XXI əsrdə edamlar

Bir gün baxırdım –
İran adlanan ölkədə,
Müxtəlif ittihamlarla
Yüzlərlə cavanın edam olunmasına.
Dinsiz-imansız, casus adıyla,

Vətən xaini, pantürkist damğasıyla,
Daha nələr, nələr,
Hansı iftiralar qalmamışdı
Söyləməsinlər ünvanlarına.
İçərisində qızlar, oğlanlar
Uzanıblar yan-yana
Gediblər ölüm yuxusuna.
Özümdən sordum, görən
Zalım düşmən bilirmi,
Ya bir düşünürmü,
Nə zəhmət çəkib analar
    bu balalara?
Bir tarix açıldı
    gözümün önündə.
Uşağın doqquz ay
Ana bətnində bəslənilməyi
Dünyaya gələndən sonra
Ananın gecələr
Körpəsiylə birgə diş ağrısına,
    qulaq ağrısına dözməsi.
Sonra məktəb illəri
Dərsə gedən zaman –
Kəsib yeməyindən,
    xərcindən
Balasının çantasını doldurması.
Hər gün məktəbə yola salanda
Ürəyinin övladının
    yanında qalması.
Ananın bütün günü
    övladı ilə yaşaması
Balasını bağrına basmaq üçün
Axşamın düşməsini
    intizarla gözləməsi,

Məktəbdən sonra
İntizarın, zəhmətin davam etməsi.
Günlərin,
    ayların,
        illərin
Məşəqqətlə keçməsi.
Övladının iyirmi yaşına yetişməsi.
İnanmalı deyil, yanır ürək
Görəndə ki düşmən son qoyur
Ana zəhmətinə
Bir anda br gülləylə.

Şəhid Əmaniyə

Yazın həqiqəti, yazın!
İşıq salın bu qaranlıq gecələrimizə.
Qalmayacaq yerdə Əmanilər qanı,
Doğulacaq, törəyəcək
Minlərlə oğullar bu qandan.

Düşmənin gözləri kordu
    görmür günəşi,
Doğulur hər gün təzədən
    qəhrəman oğullarımız.
Günəş kimi görürəm,
    yeni doğulan,
Ölümün özünə dik baxan
    Əmaniləri.
Məhv edəcək düşməni
Bizim milli iradəmiz.
Gücümüz,
    birliyimiz,
        qüdrətimiz.

Eşidilməkdədir –
Ayağa qalxan izdihamın
    hayqırış sədası,
Çatıbdır düşmənlərimin yası.

Bütövlük məramı

Bizim məqsədimiz –
Güney Azərbaycanda,
Milli azadlıq hərəkatında
Ana dilində məktəbdə,
Xalqın maariflənməsi,
Uşaqların tərbiyəsidə,
Söz, fikir azadlığıdır.
Zülm içində yaşayan
Xalqımızın hüriyyəti qazanmasıdır.
Torpaqdı, sudu, işıqdı
    kəndlilərimizə,
Fabrik, zavod, çeşidli iş yerləridi.
Radio, televiziya ana dilimizdə
Müstəqil dövlət yaratmaqdı
    ölkəmizdə,
Ta qorusun insan hüquqlarını,
Azərbaycan türk kimliyini,
Dilimizin hörmətini,
Millətimizin qururunu.
Təbii ki, bir zaman
İki Azərbaycan birləşəcək,
Bölünmüş xalqımız bütövləşəcək.
İki Azərbaycan xalqının
Dövlətinin rəyinə.
Bütöv Azərbaycan yaranacaq.
Qoy susdursun bu cavablar

Gündə bir ittihamla
Gənclərimizə divan tutan
Fars şovinizmini.
Qoy cavab olsun
    bu azadlıq istəyi.
Zülmə, zalımlığa, qəddarlığa
Xalqımızın haqq səsini batıranlara.

*Noyabr-dekabr, 2008,
London-Brüssel-Bakı*

İRAN CƏLLADLARINA XİTAB

Görürəm sizin
    cinayətlərinizi,
Eşidirəm günahsız gənclərin
    harayını zindanlarda.
Verilən işgəncələrdən də
    xəbərdaram,
Türklüyə qarşı gizli-aşkar
    savaşınızdan da.
Nə düşünürsünüz, sizcə,
Danıların bir millətin varlığı?
Göz yumularını –
Bu böyüklükdə həqiqətə?
Başınızdan böyük
    səhv etdiyinizi,
Səhvinizi cinayətlə, qanla
    örtüydünüzü
    düşünmürsünüzmü?
Bir gün gələcək –
Zəlil olub düşəcəksiniz
Zindanlarda günahsız yerə

Məhkum etdiyiniz
    gənclərin ayağına.
Ayılın, gəlin özünüzə.
Axıtdığınız qanlara görə
Allah, din, haqq –
Qənim olacaq sizə.
Sonra gec olacaq.
Unutmayın sizləri gözləyən
Qiyamət gününü Təbrizdə.
Sizə rəhm edilməyəcəyini
Küt ağlınızla,
    kor fəhminizlə
    anlayın.
Bilin ki,
Azərbaycanın Güneyi –
Məzar qapılarına dönüb
    bağlanacaq üzünüzə.
Oyanın,
    gəlin özünüzə.
Son qoyun –
Mənfur cinayətlərinizə.
Tarixin məhkəməsindən qorxun!
Millətin haqq səsinə qorxun!
Anaların qarğışından,
Körpələrin –
    göz yaşından qorxun!

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR

UŞair Qulamrza Səbri Təbriziyə açıq məktub (<i>Balaş Azəroğlu</i>).....	3
UÖn söz (<i>Qulamrza Səbri Təbrizi</i>)	8
UBir gün.....	12
UZiyalı işığı.....	13
UMəsum nəsililər	14
USəhər açılır.....	15
USevgi axan gözlər	16
UTəbrizi tərk edəndə.....	17
UƏbədi sual.....	18
Uİnsan sevgisi	19
UDolu sevdə.....	20
UTəəssüflər	21
UArzu edirəm.....	22
UDüşkünlük	23
UBir tanışım vardı.....	24
UMən fəxr edirəm	25
UBəzi evlərdə.....	26
UTanıyırım	27
USanki tanıyırlar	28
UNə üçün.....	29
UYaralı göyərçin	30
UBir ananın xatirəsi	31
UUtanıram Təbrizim	32
UGecə-gündüz ruhumdasan	33
USevirəm səni, Təbriz.....	34
UAy işığında.....	35
UAyrılıqlar	36
UBir gülü bəslədim	37

USöyüd ağacı	38
UKüsmüş ruh.....	39
UYenidən doğulam	40
UBir pişik	41
UQalx, Təbrizim	42
UVarlığın qiyməti.....	43
UTarixin dərsi	44
UGənclərə.....	45
Uİnsan dəyişməyib	46
UDoğmalılıq.....	47
UHər gün	48
UPəncərədən baxıram	49
UƏhməd Obalı qardaşıma.....	50
UAnlaşılmaz qadağa	51
USəmimiyyət.....	52
UZalımları məzlumlar yaradır.....	53
UÖzümü tanımıram.....	54
Uİctimai-fərd	55
UDünyada qan tökülməsin	56
UVətən naminə.....	57
UUcuz təbliğat	58
UQadınlar kişilərdən güclüdürlər	59
UGünəş parlayır	60
UAğır yük.....	61
USərvət.....	62
UƏbədi eşq.....	63
UAilə müqəddəsdir	64
UPis –yaxşı.....	65
UHəsrət.....	66
UTərbizdəki günlərim	67
UTəklilik.....	68
URazı deyiləm.....	69

UÇürümüş hökumət	70
UBöyük insanlary aşadır məni	71
Uİllərlə aradım	72
UAnama	73
UCanlı körpü	74
UToy məclisi	75
UBir nəsihət.....	76
UCismim qocalır	77
UBir qonaq gəldi	78
UTəəssüflər olsun.....	79
USərhədsiz dünya.....	80
UYaralı sorğu	81
UÜmid.....	82
UOyanın	83
UDaha şeir yazı bilmirəm	84
UUşaqlar rahatlıq gətirir ürəyimə.....	85
UOxuyub-yazmaq istəyi.....	86
UBu səhər.....	87
UOyanmış xatirələr	88
UAzad et ruhunu	89
Uİkilik	90
UAllah qorusun	91
UQadın var	92
UŞərqlə Qərbin fərqi	93
UBacımın xatirəsi.....	94
UFikirləşirəm	95
USilinməz xatirələr	96
Uİt hekayəti	97
UAllah möhtac etməsin.....	98
UAYrılıq faciəsi	99
UƏvvəllər	100
UVətənin qüssəsi.....	101

UAzadlıq eşqilə.....	102
UGünəşin doğuşu.....	103
UGünəş doğulur.....	104
Uİndi anlayıram.....	105
UBir xatirə.....	106
UAtam.....	107
UHəyatımda.....	108
UXanımımına.....	109
UBəlkə də.....	110
UFəxr etsin.....	111
UQayıtmaz günlər.....	112
UMənim hörmətim.....	113
UDinlə fəlsəfə qarışmaz.....	114
UFəlsəfə həyatdır.....	115
UTəbrizdə iki məktəb.....	116
UMəktəbdən döənən günlərim.....	117
UO gecələr.....	118
USinif yoldaşıma.....	119
UHeç unutmuram.....	120
UTəbrizin qış gecələri.....	121
UQardaşım İsmayıla.....	122
UBir gün soruşdum.....	123
UQurultayda.....	124
UŞagirdlərlə görüş.....	125
UBir nəsihət.....	126
UNiyə insanlar.....	127
UDözə bilmirəm.....	128
UBir uşağın dilindən.....	129
UDəvət.....	130
UÖzü yıxılan ağlamaz.....	131
Uİnsan və dərd.....	132
Uİnsan sevdası.....	133

UTəzədən başla həyatı.....	134
UAtama	135
UÖzümlə dünya arasında	136
UÖyrənmişəm	137
UMillət və dövlət	138
UAzadlığın mənası.....	139
UQurban bayramında	140
UTarixi bölürəm.....	141
UBir ziyalı sordu	142
UDin və elm	143
Uİnsan özü-özünün düşmənidir	144
UUniversitet yeməxanasında.....	145
UAçılmamış sirlər	146
USevirəm uşaqları	147
UKor xatirələr	148
UXatirə çırağı.....	149
UÖz şəhərində qərib olmaq.....	150
UXatırlayıram.....	151
UBir uşağın dilindən	152
UAtası zindənda olan təbrizli uşağın dilindən	153
UBir qaçqının dilindən	154
UQızım Saraya	155
ULeylamin yeri.....	156
UQızım Minaya.....	157
UOğlum Camala.....	158
UOğlum Kərimə.....	159
UXanımım Jaklinə	160
UZəhra nənəmişə	161
USevirəm sənin ruhunu	162
UGəlin insan olaq.....	163
USüd anam Humaya.....	164
Uİzzət əmiyə.....	165

UTəbrizli bir ananın dilindən	166
UBir ananın şikayəti	167
UGərəkməz.....	168
URazı deyiləm.....	169
UTəvazökar alim Yakob Bronovskiyə	170
UƏziz Nesinə	171
UYeni bir dünya başlayır.....	172
Uİndi anlayıram.....	173
UNadan həkimlərin cinayəti.....	174
UTəzə doğulmuş körpə	175
UKaş bitməyə	176
URuhun tüğyanı (poema)	177

Qulamrza Səbri Təbrizi
Sahilsiz dəniz

Bakı
Turan evi
2009

Dizayn:
Cəsərət Ərkivan

Rəssam:
Günay Sultanlı

Korrektor:
Elnarə Ağayeva

Yığılmağa verilmiş 10.02.2009

Çapa imzalanmış 12.03.2009

Formatı 60x90

Həcmi 12,5 çap vərəqi

Sayı 1000

Qiyməti müqavilə ilə